

Nagy ünnep a váradi zsidóság életében

Egy szeptemberi szombat kimenetekor ünnepelte a váradi zsidóság rangos külföldi vendégek jelenlétében a felújított ortodox zsinagóga újbóli megnyitását. Az esemény keretében iktatták be tisztégébe Rafael Schaffert, akit a romániai zsidóság főblijává választottak.

A váradi ortodox zsinagóga

A zsidó közösség örömeit mi sem bizonyította jobban, mint az, hogy szombat este kilenc órakor, mikor odaértem a Zárda (Mihai Viteazul) utcai, valóban gyönyörűen felújított, fényárban úszó zsinagógába, már hangosan szólt a zene, férfiak, nők táncolva mulatoztak, a nagyteremben lagziba illő hangulat volt. A mulatság fél tízig tartott, ekkor kezdődött az ünnepség hivatalos része, amelynek keretében számos külföldi és hazai közéleti személyiség szólalt fel.

Elsőként Jár Lapid újságíró, író, az izraeli országgyűlés, a Kneszet tagja, volt izraeli pénzügyminiszter, pártelnök mondott beszédet. Elárulta, hogy vegyes érzelmeket táplál magában, hiszen felkereste Romániában született és élt őseinek sírját, akiknek leszármazottai közül nagyon sokan a holokausztban veszttek oda, majd eljött a váradi ortodox zsinagógába, ahol örömmel tapasztalja, hogy a zsidó élet itt folytatódik, hiszen van új rabbi, van új közösség, ami reményt ad a jövőre nézve.

A továbbiakban Danny Atar, a Keren Kayemet Leyisrael zsidó országos alap elnöke szólalt fel. Arra hívta fel a figyelmet, hogy egyes előrejelzések szerint 2025-ig világszerte mintegy hétszáz ezer zsidó fogja elhagyni a hitét, ami egy ilyen kis népnél katasztrofális következménnyel fog járni. Éppen ezért a nagyváradihoz hasonló akciókat világszerte támogatni kell, hogy a zsidóság megtarthassa népe egységét, mely egység középpontjában Jeruzsálem áll, hiszen, mint fogalmazott: „Jeruzsálem nélkül nincs zsidó nép”.

A csoda fontossága

A felszólalók sorában Gregory Schneider, A Németországgal Szem-

beni Zsidó Anyagi Igénylési Konferencia alelnöke következett, aki kifejtette, hogy tisztelettel kell bánni minden, még élő holokauszt túlélővel, köztük a 902 romániaiával.

Matthew Bronfman, a Limmud FSU – a volt Szovjetunióból származó zsidó közösségekre fókuszáló nemzetközi oktatási szervezet – el-

már az antiszemitizmus csak történelem Romániában, annak ellenére, hogy vannak még egyes tudatlan, gyűlöletet szító hangok, de ezek a kivételek a szabályt erősítik: az antiszemitizmust mind a közvélemény, mind az ország igazságszolgáltatása szankcionálja, és Romániában a zsidók és a nem zsidók békében élhetnek és gyakorolhatják vallásukat. Mint aláhúzza, a diaszpórának nagy szüksége van egy erős Izraelre; a diaszpóra élete megváltozott, mióta a zsidó állam létezik, de rendkívül fontos számára az az állam is, amelynek a keretében él, és a romániai zsidók lojális állampolgárai Romániának, mely tisztas életet biztosít számukra.

Delorean Gyula, Bihar megye alprefektusa azt emelte ki, hogy a történelmet megtanulni, megélni és alakítani is lehet, a nagyváradi ortodox zsinagóga újbóli megnyitásának ünnepe a történelem mindhárom felsorolt aspektusát magában foglalja.

Ezt követően iktatták be tisztégébe Rafael Schaffert, akit a romániai zsidóság főblijává választottak.

Épített örökség

A beiktatás után további beszédek következtek: felszólalt Florin Birta, Nagyvárad alpolgármestere, aki kiemelte a zsidóság rendkívül fontos szerepét abban, hogy a város a 19. század végén és a 20. század elején fantasztikus fejlődésen ment át, hozzátéve, hogy az önkormányzat célkitűzései közé tartozik a zsidóság által épített örökség, különösen a zsinagógák és a paloták renoválása. Megjegyezte, hogy hamarosan felújítják és a nagyváradi zsidóság múzeumává alakítják át a Városháza utcai kis zsinagógát.

A négy történelmi keresztény egyház püspökének felszólalása után ismét a szórakozásé lett a főszerep: a váradi hitközség kórusa és zenekara mulattatta az éjféle órában még meg nem fáradt közönséget hangulatos zsidó muzsikával.

Pap István / Erdély online

Zubin Mehta búcsúja

Zubin Mehta, aki 50 év után búcsúzik lassan az Izraeli Filharmonikusoktól, utolsó turnéjára indul velük Észak-Amerikába. „Életemben először leszek szabadúszó” – mondta a 81 éves karmester a Jerusalem Postnak.

Zubin Mehta 25 éves korában vezényelte először az Izraeli Filharmonikusokat beugróként, együtt élte le az életét a fiatal országgal, noha maga nem zsidó, Indiából származik. Rajong az országért, „az izraeliek folyton egyszerre beszélnek, és ettől otthon éreztem magam. Az emberek azt gondolják, hogy ez zsidó tulajdonság. Nem az. Ázsiai” – véli.

A közszeretnek örvendő karmester 50 év után búcsúzik majd 2019-ben, összesen szerinte hozzávetőleg 3000 alkalommal vezényelte az Izraeli Filharmonikusokat.

Az, hogy Mehta szereti Izraelt és szolidáris polgáraival, nem gátolja meg abban, hogy kritizálja az ország vezetését, amikor indokoltnak véli, például ellenzi az 1967-ben elfoglalt területek 50 éve tartó megszállását.

Ugyanakkor Izrael minden háborújában bizonyította jelenlétével és a zenekar vezénylésével, mennyire szívén viseli választott hazája sorsát.

Az alábbi öt példa ezt fényesen bizonyítja.

A hatnapos háború

Zubin Mehta az utolsó járattal érkezik az országba, amely még egyáltalán leszállhat a Ben Gurion repülőtérre, és koncertezik az izraelieknek a háború során, hogy aztán az izraeli kézre került Sírátófalnál a harcok vége után barátai, Jacqueline du Pré és a nemrég Magyarországon fellépő Daniel Barenboim esküvői tanúja lehessen annak ellenére is, hogy nem zsidó. Abban, hogy a háborús körülmények között megrendezett, próbák nélkül összehozott koncert zeneileg elég jó volt-e, nem biztos – nyilatkozta 2011-ben.

A libanoni háború

A Libanonba benyomuló Izraeli Véderő nyomában ők is megérkeztek Libanonba, koncertet adtak a háború sújtotta libanoniaknak, akik megölték az izraeli zenészeket az előadás után. A 2007-es évben, az újabb libanoni háború után Mehta azt mondta, szeretne még egyszer a helyszínen ölelkező zsidókat és arabokat látni. Tudja, hogy nem hiába vár, eljön majd ennek is az ideje.

Az Öböl-háború

Újra hazasietett, amikor a Scud-rakéták hulltak Izraelre. „Együtt nőttem ezzel az országgal az elmúlt 30 évben. Rengeteg dolgom volt New Yorkban, amelyek akadályoztak abban, hogy visszatérjek, de nem tudtam elképzelni, hogy ne legyek itt” – vallotta meg. Az aktuális háborús koncertjét nehéz volt megszerveznie a rakéták miatt, voltak olyan fellépései is, amelyekre a közönség magával vitte a gázmaszkjait.

A buchenwaldi koncentrációs tábor

Mehta segített összehozni az izraeli és a német zenészeket az első közös koncertjükre Németországban egy német zenekarral. Az előadás helyszíne a buchenwaldi koncentrációs tábor egykori területe volt. Akkor is úgy érezte, hogy ha ez a közös zenélés működhet, előbb-utóbb béke lesz a zsidók és az arabok között is.

Gilad Salit, a Hamász fogságába került katona köszöntése

Gilad Salit tizedes éveken keresztül volt a Hamász fogságában. Az Izraeli Filharmonikusok 2010-ben koncertet adtak a gázai-izraeli határon azért, hogy felhívják a figyelmet Salit és a családja kínjaira, és hogy legalább azt elérjék, hogy a Vöröskereszt meglátogathassa az elrabolt katonát. A 74 éves Mehta remélte, tudni fog róla Gilad Salit, hogy érte zenéltek. A fiatalember a következő évben egy Izrael és a Hamász közötti megállapodásnak köszönhetően kiszabadult, visszakértül Izraelbe.

Mazsihisz/Új Élet

Példamutató reagálás az antiszemitizmusra – Olaszországban

A legutóbbi Lazio-Cagliari labdarúgó-mérkőzésen szélsőséges római ultrák Anna Frankot ábrázoló matricákkal ragasztották tele az Olimpiai Stadion nézőterén a Curva Sud szektor üléseit, melyeken az AS Roma szurkolóinak kemény magja szokott helyet foglalni – írja az MTI.

A matricákon az 1945-ben a bergen-belseni koncentrációs táborban meghalt Anna Frank látható az AS Roma sárga-vörös mezében. Az esetről készült fényképeket a stadion takarítószerelői tette közzé az interneten.

Az akciót az olasz sportélet és a politika is elítélte. A klubok és újságok internetes oldalain egymás után jelenik meg a Mi is Anna Frank vagyunk! kifejezés (#siamotuttiannafrank), felette pedig Anna Frank az olasz csapatok különböző mezeiben látszik. Az ország labdarúgó-szövetsége (FIGC) bejelentette, hogy a hétvégi találkozók mindegyikének elején Frank híres naplójából olvasnak fel

részleteket. Az olasz ügyészség vizsgálatot indított egyelőre ismeretlen tettesekkel szemben. Nem megerősített információk szerint egyeseket a hatóságok már azonosítottak.

Claudio Lotito, a Lazio elnöke a római zsinagógába látogatott, koszorút helyezett el az olasz fővárosból deportált és koncentrációs táborokban meghalt zsidók emlékét őrző táblánál. A csapat nevében jelen volt két játékos is, Felipe Anderson és Wallace Fortuna dos Santos.

A Lazio elnöke a sajtónak kijelentette, az általa vezetett klub nevében elhatárolja magát minden idegengyűlölő vagy antiszemita megnyilvánulástól. Hozzátette, hogy a Lazio mostantól minden évben kétszáz fiatal szurkolóval felkeresi az egykori auschwitzi tábor.

Marco Minniti belügyminiszter kijelentette, a tetteseket örökre kitiltják a stadionokból. Sergio Mattarella államfő „veszélyes” sodródásról beszélt. Matteo Renzi volt miniszterelnök, Fio-

Izléstelenség (is)

rentina-szurkoló arra szólította fel az olasz labdarúgást, hogy a következő meccsen a játékosok klubjaik emblémája helyett sárga csillagot viseljenek a mezükön.

Hagyományos szavalóverseny Debrecenben

Tudósítónktól

Tavasszal jártam utoljára a cívisvárosban, akkor sugárzó derűvel, napfényel fogadta látogatóit. Most, októberben, a nyárutó langymelegét épp aznap hajnalban elfújta a szél, a kék égbolt beszűrült, s a szél bele-belekapott falevélt, lányok haját borzolgatta...

A hitközség Bajcsy-Zsilinszky úti székházának kapujánál egymásnak adta a kilincset több mint ötven, más-más korosztályt képviselő versenyző, hozzájuk csatlakozva a felkészítő tanárok, szülők, testvérek. Mindnyáján a Dr. Kardos Albertről elnevezett, évente hagyományosan – a határon túli magyar ajkúknak is – megrendezett vers- és prózamondó megmérettetésre érkeztek Debrecenbe.

Nyolc határon túli és kilenc hazai oktatási intézmény diákjai vállalkoztak a szereplésre, olyanok, akiket társaiknál sokkal kevésbé köt le a technikai újdonságok sora, szeretik a könyv illatát, olvasnak, verset-prózárt tanulnak szabadidejükben.

A szépkorúak és felnőttek évtizedek óta elkötelezettjei a műfajnak, versenyekre járnak, művelődési házak és klubok meghívott vendégei.

Háziasszonyként Kurucsó Henri konferálta, koordinálta, s üdvözlő szavait követően bemutatta a zsűri tagjait, dr. Feuermann László elnököt és társait: Muzsnai Árpádot, Láng Esztert, Fohn Verát, valamint Kreislerné dr. Grósz Zsuzsannát, aki elnökhelyettesként megosztotta néhány gondolatát is a közönséggel.

Elsőként köszönetet mondott a rendezvény lebonyolítását támogatóknak: a Mazsihisznek, a Mazsöknék és a debreceni önkormányzatnak. Beszélt dr. Kardos Albert életéről, munkásságáról, tragikus haláláról. Végül emlékeztetett Szabó Magda Kossuth-díjas és sok más módon kitüntetett író, költő, műfordító születésének 100., halálának 10. évfordulójára. Az íróknak sokan éven át zsűritagként vett részt és tevékenykedett a versenyeken, majd fővédőnké lett a rendezvényeknek.

A zsűrielnök is köszöntötte a versenyzőket és a közönséget, majd kifejtette, a Szabó Magda-emlékév kapcsán sokszor élvezhetjük a nagy alkotó verseit, prózáit. Az első költeményt Lélektől lélekig címmel saját szerzeményként, az írónéknak tisztelegve, Miskolczy Beáta szavalta el.

S kezdetét vette az elődöntő, a verseny! Elsőként a szépkorú kategória

Díjkiosztás. Kreislerné dr. Grósz Zsuzsanna és a jutalmazottak

került sorra. Résztevői tizenkilencedik alkalommal – sokan több száz km-t vonatozva – álltak a díszterem színpadára. Őket követték a felnőtt kategória verselői-prózamondói, számos ismert arc villant fel, majd az énekelt vers kategória versenyzői zongora- vagy hegedűkísérettel.

A 4 (!) turnusban elköltött ebédet követően a gyermekeket, fiatalokat hallhattuk, láthattuk.

Időközben megtörtént a közönség-szavazás is, az addig szereplő 46 versenyző közül csak egyetlen névre voksolhattak a nézők, majd a szabadidőt hasznossá teendő, aki akarta, hozzáértő vezető kíséretében megtekinthette a zsinagógákat is.

Addigra jócskán besötétedett, sor került a vacsora, azután a termet átrendezték, hiszen egy fantasztikus hangú előadót, egy fiatal művészt vártak a színpadra, aki a Légy jó mindhalálig című musical főszereplőjeként is bizonyította már tehetségét. Lehner Zalán egyebek mellett a Szól a kakas márral, musicalrészlettel s a Hallelujával készítette ütemes vastapsra a közönséget. A hangulatot egy kis közös tánc fokozta, jókedvében bárki bekapcsolódhatott.

A versenyzők másnap már a folyosón olvashatták, vajon a döntőbe kerültek-e. A szépkorúak közül kilencen, a felnőtt kategóriából heten, az énekelt versekkel hárman, a gyermekek csoportjából tizenegyen, míg az ifjúsági kategóriából négyen jutottak tovább. Közülük és rajtuk kívül a jó-

nál is jobban szereplőkből kerültek ki a gála résztvevői, akik az ebédet követően léptek színpadra. S itt már szükséges neveket is írnom: Al-Shrebeche Jázmin, Mezősi Levente és Leventéné, Haris Katerina, Petruska Kristóf, Szilágyi Zsombor, Kiss Eszter, Bácsi Bátor, Jenei Judit, Darók Illés, Soós Judit, Szökőcs Zsuzsa és Somogyi László Gábor.

A zsűri visszavonult, majd megszületett és jegyzőkönyvbe vététt a határozat, a végeredmény. Valamennyi kategória győztes helyezette pénz borítékot és minden versenyző könyvjutalmat, emléklapot kapott.

A gyermek kategória első helyezettje Petruska Kristóf lett, másodikként Fekete Lujza és Plavec Zsuzsa, míg harmadikként Horváth Amadea, Leitner Gerlinde és Maroscsák Daniél végeztek.

Ifjúsági kategóriában két első díjast köszönhetünk: Jankulár Tamást és Kiss Esztert, őket követte Al-Shrebeche Nárcisz, majd Zakar Panna.

A felnőtt kategória legjobbjanak Szökőcs Zsófiát választották, a második helyet Demeter Katalin kapta, míg Tatár Zsuzsa végzett harmadikként.

A szépkorúak közül a győztes Fenyák Magdolna lett, a két második díjat Mezősi Levente és Bózsza Sándorné, a két harmadik díjat Mezősi Leventéné és Farkas József vihette haza.

Az énekelt vers kategóriát Soós Judit nyerte, másodikként Bácsi Bátor, Jenei Judit (+ a kísérőjük) és Szökőcs Zsófia végeztek. Zsófia kapta a megtisztelő közönségszavazást is!

A Nőegylet különdíját Mezősi Leventéné és Szilágyi Zsombor vehette át. A zsűri különdíjasai Asztalos Gábor, Hajbók Klára, Soós Judit, Veressné László Ildikó, Miskolczy Beáta, Polgárné Nagy Elvira, Somogyi L. Gábor, Varga Péter, Plavec Zsó, Pollák Ilka és Szilágyi Zsombor voltak.

Úgy gondolom, voltaképpen ennek a versenynek nem volt vesztese. Csak kiválóak és jók, rutinosabbak és szorongóbbak léptek a színpadra. Jó léghő, kellemes társaság jött össze ezen a tizenkilencedik „erőpróban”, új barátságok születtek, a régebbiek még szorosabbá váltak. Jövőre veletek ugyanitt? Igen!!! Zárót, összegzést, értékelést az alelnök asszonytól és a zsűri elnökétől hallhattunk.

Illesse köszönet a program előtti több hónapos szervezés koordinátorát, Zámberi Edithet és munkatársait: Szalánzi Viktoriát és Heller Zoltot, a kóser gasztronómia remekeiért felelős sáfert, Amált és kollégáit, Esztert, Margót és Évát. A mindig készen segíti a fiatalokat, Istvánt és Leventét, az önkénteseket és mindenkit, akinek tevőleges része volt abban, hogy ez a remekbe szabott másfél nap még évekig téma lehet.

-gj-

Soros és Izrael...

Izrael legnagyobb példányszámú napilapja, az Israel Hayom beszámol arról, hogy nemrégiben került a törvényelőkészítő bizottság asztalára Miki Zohár (Likud) kezdeményezésében az ún. „Soros-törvény” munkapéldánya.

A törvénytervezet lényege, hogy gátat vessen a világszerte Izrael-ellenes tevékenységet folytató szervezetek, egyesületek Soros György pénzmágnás általi támogatásának. A tervezet egyértelműen leszögezi, hogy elérkezett az idő azon csoportosulások tevékenységének megakadályozására, melyek aláássák a kormány tekintélyét, rágalomhadjáratot indítanak Izrael ellen, és elvitatják azon jogát, hogy megvédje önmagát.

Az NGO „Monitor” felmérése szerint 2012 és 2015 között Soros mintegy 6,3 millió sékelt fektetett be különböző egyesületek működésébe, valamint az elmúlt évben (2016) az ún. nyitott társadalom alapítványba.

Azt hiszem, hogy a számok minden leírt szónál többet mondanak:

Tárgyi időszakban az ADALAH (arab kisebbségi jogok Izraelben) támogatása elérte a 2.566.596 sékelt, a BECELEM-é (civil emberi jogi szervezet) 841.653 sékel volt. Az IR AMIM (a hírhedt sátorváros Tel-Aviv főutcáján) 734.994 sékel támogatásban részesült, míg a GISHA (a palesztinok szabad mozgására – kiemelt tekintettel a gázai lakosokra – létrejött emberi jogi szervezet) 704.360 sékelben. A Yes Din (önkéntesek az emberi jogokért) 471.250 sékel, a MACHSZOM WATCH (ellenőrző pontok eltörlése) 383.320 sékel támogatást élvezett. Az Aguda leZhujoit le-ezrah (Izrael jogsértő tevékenysége elleni fellépés az általa ellenőrzött területeken) 305.107 sékel támogatást kapott, a Sovrim Stika (megtörjük a hallgatást)

Soros

Hogy Izraelben miképp vélekednek Sorosról, az felidézi a régi viccet.

A Kommun alatt két vöröskatonát beszélget a vonaton. Az egyik: Ez a Szamuely Tibi egy csirkefogó! Kirabolja a gazdagokat, nekünk meg nem ad semmit. A másik: A Kun Béla meg egy közönséges gyilkos! A burzsuji ember, nem kéne ezért megölni őket!

Egy utas közbeszól: Uraim, igazuk van! Ezek mind gyilkos gonosztevők. Mire a két vöröskatonát nekiesik, és irtózatossan elveri.

De hát én ugyanazt mondtam, amit maguk! Az igaz, válaszolják, csak hogy ők a mieink! Nekünk szabad!

kápé

295.766 sékelt, míg a MUSZAWA 91.407 sékelt.

A felmérésben nem szerepel Sorosnak a BDS-mozgalom támogató tevékenysége, mivel az nem izraeli bejegyzésű alapítvány.

Soros befektetésének célja nem más, mint megingatni Izrael státuszát, bátorítani az izraeli arabok radikalizálódását, és nem utolsósorban támogatni a különböző nemzetközi fórumokon (ENSZ, EU) történő Izrael-ellenes fellépést.

Információk szerint a Soros által támogatott palesztin szervezetek – melyek között vannak hivatalosan be nem jegyzettek is – közül nem egy tagadja Izrael létezéshez való jogát, és részt vesz a BDS-mozgalom globális Izrael-ellenes kampányában.

Soros egyik kiemelkedő támogatója az Új Izrael szervezet (Keren haHadasa leIsrael), melyet tárgyi időszakban 830 ezer dollár támogatásban részesített, és a MOLAD (a közvélemény politikai támogatásának megnyerésére alakult szervezet alapvetően a települések gazdasági elhanyagolására, az izraeli „megszállás” elleni demonstrációkra helyezi a hangsúlyt) pedig 200 ezer dollárt kapott.

Leharblog

Meghívó

Az Élet Menete Alapítvány tisztelettel meghívja Önt a 2017. évi „Élet Menete – Kézdy György díjak” ünnepélyes átadására, valamint az alapítvány évzáró rendezvényére.

2017. november 19. vasárnap, 17.00 óra

RaM – Radnóti Miklós Művelődési Központ

1133 Budapest, Kárpát utca 23.

Halpern és Johnson
Halpern:
SZÉKHELYI JÓZSEF
Johnson:
TROKÁN PÉTER

EMLÉKEZNI ÉS EMLÉKEZTETNI MINDANNYIUNK KÖTELESSÉGE!

A részvételhez regisztráció szükséges!

Kérjük az rsvp@eletmenete.hu e-mail címen regisztráljon!
Csak a visszaigazolt jelentkezőknek tudunk helyet biztosítani!

További info:
Szántó Kremmer Dóra
+36 30 499 1665
dora@eletmenete.hu

FRÖLICH RÓBERT ORSZÁGOS FŐRABBI

Érdemes-e a szidurt és a Tórát okostelesfonra telepíteni?

Modern korunk technikai vívmányai felvetnek egy sor olyan kérdést, melyek ezelőtt csupán néhány eszterendővel elképzelhetetlenek voltak. A következő kérdés érkezett a rabbihoz: szabad-e az okostelesfonra telepített szidurból (imakönyvből) imádkozni vagy abból lejnolni?

A válasz első pillantásra egyszerűnek tűnik. Mélyebben betekintve a kérdésbe, több aspektust kell megvilágítani, mielőtt igennel vagy nemmel válaszolnánk. Tudnunk kell azt is, hogy a kérdés tulajdonképpen két kérdés.

I. Az első kérdés, hogy tarthatunk-e valamit a kezünkben, amikor imádkozunk.

A Talmud Bráchat traktátus 23/b lapján áll:

תנו רבנן: לא יאחז אדם תפילין בידו וספר תורה ברוחו ויתפלל

Tanították mestereink: ne tartson az ember tfilint a kezében vagy egy Tóra-tekerceset a karjában, amikor imádkozik.

A rendelkezés okát Rási e helyhez fűzött kommentárja világítja meg. E következtetés egyébként logikus, magától értetődő:

שאין דעתו מיושבת עליו בתפלה, שהרי לבו תמיד עליון שלא יפלו מידו

Ez esetben nem lesz képes imárára koncentrálni, mert arra fog figyelni, nehogy leejtse azokat.

A Rámbám a Misne Torá Hilchot Tfilá fejezet 5. halachájában megismétli e rendelkezést, de hozzátesszi:

אבל מתפלל הוא ולובב בידו בימות החג מפני שהוא מצות היום

De imádkozhat úgy, hogy az ünnep (szukkot) idején a luláv a kezében van, mert ez a nap micvája.

A Trumát Hádese könyve 17. fejezetében kifejti, hogy az imakönyv miért is kivétel a tilalom alól.

ונראה דבנדון דידן תפלה ושם חלה עצה כדי להתפלל בעיון ובדיוק יפה אין

משאם כבר עליו ולא טריד

Végkövetkeztetés, hogy magáért az imáért, annak szépsége és pontossága miatt ez (a könyv kézben tartása – F. R.) nem tereli el a figyelmét és nem teher.

Ebből két következtetést vonhatunk le. Az első, hogy semmiféle (anyagilag vagy érzelmileg) értékes tárgyat nem foghatunk a kezünkben az ima alatt, mert a tárgy megóvása eltereli figyelmünket az imáról. A másik, hogy a micva (jelen esetben az imádkozás) teljesítéséhez szükséges tárgyat azonban foghatjuk.

II. A következő kérdés, melyre választ kell találnunk, hogy van-e különbség a szidur és az okostelesfon között.

A modern kori rabbi tudomásul veszik, hogy léteznek szidurok, melyeket okostelesfonon lehet olvasni, de eltérően ítélik meg azok használatát. Az indokok sokfélék, de egyikben sem szerepel, hogy lényegi különbség lenne a nyomtatott vagy a digitális betű, illetve könyv között. Sőt, az előbbi még könnyebb megítélés alá esik, mint az utóbbi. Moshe Sternbuch a Tsuvot Vehanhagot c. responsum III. kötet 326. fejezetében kifejti, hogy a digitálisan frissülő képernyő (komputer és okostelesfon) képernyő mozgatásakor feltűnő I.tennév eltűnése nem számít a Név megszüntetésének, mivel itt nem igazi betűkről, hanem elektronikus jelekről van szó:

ראשית דבר, האותיות כאן אינם קיימים ואין בהם ממש, ואין כאן כח

Először is: itt nem léteznek a betűk fizikai valójukban, s így ez nem írás.

Avraham Lipshitz más aspektusból vizsgálja meg a különbséget, úgy jut következtetésre:

הוא הדין שמתור ההחזק סידור בזמן התפילה. הסידור האלקטרוני הוא חזק יותר, שאם

פול ייגרם הפסד ממנו רב, ולכן חלוק הוא מהסידור הרגיל. ולכן אסור להתפלל מתוכו

A törvény az, hogy lehet imakönyvet kézbe fogni imádkozás alatt. Az elektromos imakönyv (azaz az okostelesfon – F. R.) azonban drága dolog, ha leejti, nagy anyagi kár éri, s ez megkülönbözteti a nyomtatott imakönyvtől, ezért tilos imádkozni belőle.

Ez az érv azonban nem állja meg a helyét. Egyrészt ma már egy okostelesfon nem luxus, mindenki számára elérhető modellek is kaphatók. Másrészt hasonló értékkel bír egy ezüstkötsű vagy százéves könyv, nem beszélve egy, a használója számára felbecsülhetetlen érzelmi értékkel bíró könyvről. Véleményünk szerint ez az érv napjainkban nem releváns.

III. Újabb kérdés, hogy lehet-e ugyanolyan áhítattal imádkozni az okostelesfonon lévő szidurból, mint a nyomtatottból.

A kérdés helyénvaló, nemcsak a telefon léte miatt, hanem azért is, mert (és ebben sincs vita) a telefon különböző funkciói megzavarhatják az imában.

Jicchák Jozsef a Jalkut Jozsef Orách Chájim traktátus 151. fejezet 29. pontjában írja:

מי שיש לו מכשיר טלפון נייד [פלאפון] צריך לכתובו קודם שיכנס לבית הכנסת, כדי

שלא יצליח באמצע התפלה, ויזרום לביטול כוונת המתפללים

Akinek okostelesfona van, ki kell kapcsolnia azt, mielőtt belép a templomba, nehogy csöngjön az I.tentisztelet alatt, és ezzel megzavarja a hívók áhítatát.

Ezzel Jicchák Jozsef eldöntöttnek veszi a kérdést, hiszen a kikapcsolt telefonból nem lehet imáék olvasni. Az írás további részleteiből azonban kiderül, hogy olyan telefonokról beszél, melyek még az okostelesfonok előtti generációt képviselik.

Van már olyan válaszuk, mely kifejezetten a jelenlegi technikát veszi figyelembe. Hillel Meirs így fogalmaz:

ומכל מקום אם אין לך סידור, ואת לא יודעת בעל פה את נוסח התפילה או ברכת המזון,

ברוך את יימך להתפלל או לברך מתוך הפלאפון

Mindenesetre ha nincs imakönyved, és nem tudod kívülről az imáék vagy az étkezés utáni áldást, természetesen imádkozhatsz vagy mondhatod áldást a telefonodból.

Hozzáteszi azonban, hogy ez idő alatt minden más funkciót ki kell kapcsolni (repülőgép üzemmódbba kell tenni a készüléket).

Összegezve az első kérdést: a fenti forrásokra való hivatkozással véleményünk szerint megengedett az okostelesfonon lévő applikációból való imádkozás, azzal a megkötéssel, hogy minden egyéb funkciót az ima idejére kikapcsol a tulajdonos. Nem kell aggódnia annak épsége miatt jobban, mint egy imakönyv épségéért, így miképpen az imakönyv nem veszélyezteteti az áhítatot, úgy a telefon sem teszi azt.

A bevezető kérdés második része a lejnolásra (I.tentiszteleten való nyilvános Tóra-olvasás) vonatkozik. Erre egyszerűbb válaszolni.

Honnan ered a nyilvános Tóra-olvasás kötelezettsége?

A Talmud Bava Kama traktátus 82a lapján áll:

עשרה תקנות חיוק עזרא: שקורין במנחה בשבת, וקורין בשני ובחמישי

Ezra tíz rendeletet hozott: Hogy Tórát olvassanak szombat délután, hétfőn és csütörtökön.

A Talmud idézett helyén másrészt Mózesre hivatkozik, igaz, csak rabbinikus parabola segítségével.

תניא: וילכו שלשת ימים במדבר ולא מצאו מים - דודרשי רשומות אמרו: אין מים אלא

תרה

Mert tanultuk: Három napig mentek, és nem találtak vizet. Így magyarázták: a víz nem más, mint a Tóra.

Így vagy úgy, de kötelezettség, hogy heti háromszor nyilvánosan felolvassunk egy-egy szakaszt a Tórából. Ezen alkalmakkor a Tórához felhívott áldást mond, akár hétköznapi, akár szombati felolvasásról van szó. Így áll a Sulchán Aruch Orách Chájim traktátus 139. fejezet 4. paragrafusában:

כל הקורים מברכים לפניו ולאחריה

Minden olvasás előtt és után áldást kell mondani.

Ez még nem zárja ki, hogy lehessen használni az okostelesfont, ám a Remó kiegészítése már igen. A Remó, Mose Szerlesz a Sulchán Aruch Orách Chájim traktátus 143. fejezet 2. paragrafusában így ír:

בחושים שלנו, אפילו כל ה' ספרים ביחד אין לברך עליהם

A Chumásainkra (a Tóra nyomtatott verziója), még ha mind az öt könyv együtt is van, nem mondunk bráchat (áldást).

Am ha lehetne is nyomtatott könyvből olvasni, a fentiekben kifejtettük, hogy az okostelesfon betűi nem betűk, az azon lévő könyv pedig nem könyv a halácsa értelmében.

Más helyen már leírtuk, hogy szombaton a telefon használata tilos, így a kérdés ez irányú fejtegetése felesleges.

Összegezve: Imádkozni lehet repülő üzemmódu okostelesfont használva, de I.tentiszteleten abból olvasni (nyilvánosan, áldást mondva) a Tórát tilos.

500 ÉVES A REFORMÁCIÓ

Luther a zsidókról

„El kellett magamat határozni, hogy sem a zsidókról, sem ellenük ne írjak többet. De mióta észrevettem, hogy ezek a nyomorult és átkozott emberek nem szűnnek meg miniket, azaz a keresztényeket is magukhoz vonzani, kiadtam ezt a könyvecskét, így én is azok közé álltam, akik a zsidók mérgezett tevékenységének ellenzői, akik óvják a keresztényeket, hogy védekezzenek ellenük.

VALLÁSI ROVAT

A kohanita áldás és a lélek fejlődésének lépései

„Így áldjátok meg Izrael fiait, mondjátok nekik: Áldjon meg Téged az Örökkévaló és őrizzen meg! Világítsa feléd arcát az Örökkévaló, és adjon neked kegyet! Emelje feléd arcát az Örökkévaló, és adjon neked békét!” (Mózes 4., 6:23–26)

Ez az idézet a kohének (pongyola fordításban: papok) áldása, talán az egyetlen tórai törvény, ami nem az egész zsidó népet, csak a kohékokat, Aron leszármazottait érinti, és a mostani, Szentély nélküli korban is érvényes. A legtöbb törvényt ugyanis a kohének azért kapták, hogy ők végezzék az áldozati szolgálatot a működő Szentélyben.

A kohének áldását Izrael földjén kívül, az askenázi közösségekben ünnepnapokon szokták csak elmondani, mert csak ezeken a napokon van meg az áldáshoz szükséges öröm alaphangulata (Orách Cháim, Remo, 128:44). Izrael földjén viszont minden hétköznap elhangzik ez az áldás, minden reggeli imában, az Ámidá közben a kohének kiállnak az emelvényre, és e különleges szertartás során megáldják a jelenlévőket. Ez számomra személyes aktualitást ad most a témának, mivel ezt az évet a Teremtő segítségével lehetőségem van Izrael földjén töltöni, és így minden nap részese leszek az O áldásából.

A kohének áldása csupán három mondatból áll, de különleges jelentőséggel bír. Ezt például onnan tudhatjuk, hogy amikor minden reggel, a nap kezdetén elmondjuk az áldásokat a Tórára, akkor ezt az idézetet választjuk, hogy tanuljunk valamit az áldás után azonnal, hogy az áldás ne legyen hiába elmondva. (Utána a Misnából és a Talmudból is elmondunk egy-egy rövid idézetet, hogy a tanulásban mindenféle típus megjelenjen.)

Számunkra a Tóra az isteni tanítás, melynek minden szava, minden betűje bölcsességet sugároz, minden egyes részéhez úgy állunk hozzá, hogy abból valamit tanulni tudunk a saját életünkre vonatkozóan. Mi az, amit a kohanita áldás három mondatából tudunk tanulni? A három mondat megfeleltethető a szellemi fejlődés, életút hat lépcsőfokának, minden mondatban két lépcsőfokkal. Ezek a stádiumokon keresztül közeledik a Teremtőhöz a zsidó ember, legyen az akár vallásos családba született, akár később, felnőtt fejjel ősei hagyományával megismerkedő. Az utóbbi esetben a szellemi fejlődés talán könnyebben érthető, hiszen egy nem vallásos életformát cserélünk ki egy vallásosra, ami egyértelmű fejlődés. Viszont a vallásos családba született ember is fejlődik, az iskolaévek után is. Az embert a Tóra fához hasonlítja, állandóan növekedő, élő organizmushoz. Ennek a fejlődésnek a fokozatait írja le a kohanita áldás.

A következő néhány héten keresztül a Teremtő segítségével végighaladunk ezeknek a fokozatoknak a mélyebb megértésén. Kezdjük egy rövid áttekin-téssel.

„Áldjon meg Téged az Örökkévaló és őrizzen meg!” Az első mondatban áldás és őrzés szerepel. Az ember–Isten kapcsolatfelvétel első lépése gyakran az áldás, a Gondviselés figyelme és ajándéka, amit az ember felé sugároz. Kapunk valamit fentről, amiért hálát érzünk. Értékesnek érezzük, ezért őrizni akarjuk. Vágyunk arra, hogy megmaradjon és továbbfejlődjön a kezdeti lelkesedés, az inspiráció. Ez a második lépcsőfok, ami az őrzésről szól.

„Világítsa feléd arcát az Örökkévaló, és adjon neked kegyet!” A harmadik lépcsőfok a világság. A kezdeti, érzelmi szint után továbblépünk az értelem, a világos megértés irányába. Megpróbáljuk megérteni, mit vár tőlünk a Teremtő, és Ő is segít nekünk megérteni. Mintegy felgyújtja a lámpát a sötét szobában. A negyedik lépcsőfok a kegy, jobb szó híján, héberül chén. A chén szépség, sárm. Van egy olyan kifejezés héberül, hogy „kegyet talált a szememben”, ami azt jelenti, hogy tetszik neki, meglátja a másikban a pozitív, a szépséget. Nem feltétlenül fizikai szépséget, hanem a cselekedetei, viselkedése, személyisége „szép” vonásait. Ez a negyedik lépcsőfok, amikor az Örökkévaló „kegyet” ad nekünk: amikor mi meglátjuk az Örökkévalóban az értéket – és Ő is meglátja bennünk. Vagyis amikor rájövünk, hogy a Hozzá való közeledésünk nemcsak egy figyelemre méltó tevékenység, hobbi, hanem csak ez az értékes, csak ez a lényeges, az az a pont, amikor azt mondhatjuk, hogy ez már „chén”. És ettől kezdve az Ő részéről is megkapjuk a kitüntetett figyelmet, mert Ő mindig úgy viselkedik velünk, ahogyan mi Vele.

„Emelje feléd arcát az Örökkévaló, és adjon neked békét!” Az ötödik lépcsőfok a felemelés. Amikor elkezdünk rendszerben, szintekben gondolkodni. Igaz, hogy eddig a pontig folyamatosan szintekben haladtunk, de ezután ez a folyamat tudatosabb válik. Minden nagy dolgot, ami az Örökkévaló szolgálatában elérhető, próbál lépésfokokra bontunk, és arra vágyunk, hogy ezeken keresztül felemelkedhessünk. Ő pedig felemel minket, és betekintést enged a magasabb szintekbe. A hatodik, legmagasabb lépcsőfok a béke. Ezen a szinten megszűnik a belső konfliktus és a vívódás. Bármi is történik velünk, bízunk abban, hogy az Örökkévaló vezet minket a jó úton. Az is a békét jellemzi, hogy a külvilág nem vonja el tőlünk a figyelmünket a szolgálatról: képesek vagyunk imádkozni és Tórát tanulni anélkül, hogy oda nem illő gondolatok megzavarnák lelki békénket. A zsidó hagyományban a béke szintjének a Szombat nyugalma felel meg, amit Bölcsseink az eljövendő világhoz hasonlítanak. Innen láthatjuk, hogy valóban ez az elérhető legmagasabb szint, amikor az eljövendő világ érzését ezen a világon tapasztalhatjuk meg. Erről a szintről írt még Rámbán is híres, fiához szóló levelében (Igeret HáRámbán).

A legközelebbi alkalommal, a Teremtő segítségével, elkezdjük tanulni az első lépcsőfokoknak, az áldásnak a részleteit.

Szántó-Várnagy Binjomin

binjomin.hu

és raboljanak, mindent, amit csak megkíválnak. Azaz megengedik, hogy saját magukat és alattvalóikat a zsidók kiszorították és koldusbotra juttassák a saját pénzükkért, mindezt a zsidók uszoraraja miatt. A zsidóknak mint idegeneknek semmi jük sem szabadna hogy tőlünk legyen. Amijük csak van, az mind tőlünk van. Dolgozni nem dolgoznak, nem keresnek nálunk semmit, nem is adakozunk nekik. Ennek ellenére óvák a pénzünk és javaink, és ők az urak a mi országunkban, ahol ők menekültek.”

(Forrás: Keresztény Mandiner)

Piri néniről New Yorkból

A Piri nénitől a Dob utcában mindenki sokat tanult, és kapott bőséges útravalót. Én meg egy életre szóló inspirációt is, hogy tanárnő legyek, mint Ó. Folytatva a családi hagyományt, lelkesen jártam hozzá, az ortodox lány, talmod-tórába, ami az óvodával egybevolt helyiségben volt. Az általános iskolából, sőt még a gimnáziumból is szaladtunk tanítás után, hogy Piri néni tanítson nekünk, lányoknak az ünnepekről, chümes-magyarzatokat, a prófétákról, dínimet, és a zsidóság egyéb lényeges alapjait. Olyan „léibedigen”, és most már tudom, autentikusan. Annyira jelentős volt számomra ez az élmény, hogy Izraelbe kikerülve ahogy tudtam, beiratkoztam egymás után Jeruzsálem két híres lány-tanárképzőjébe. Ezeket mások szeminárnak hívták, de mi ott hon csak „Piri néni képzőnek”.

Ott, Jeruzsálemben tanították nekünk, hogy nagyon fontos, hogy a gyerekek érezzék, személyes figyelmet kapnak. De én ezt már tudtam a Dob utcából. Piri néni tanítás előtt vagy után mindig érdeklődött a családukról. Tiszteltük Őt, pedig közvetlen, személyes kapcsolata volt velünk, és ez örökre meg is maradt. Mikor 80. születésnapja alkalmával New Yorkban, Boro Parkban járt, meglátogattuk Piri néni, és nagyon örültem, hogy bemutatathatom Őt családomnak, hiszen már annyit hallottak Róla.

Jeruzsálemben tanították nekünk, hogy a gyerekek szívesebben tanulnak, ha jó hangulatban folyik az óra. De én ezt már tudtam a Dob utcából, mert Piri nénivel sokat vicceltünk és nevtünk tanulás közben. Piri néni szeretett énekelni is velünk régi jiddis dalokat, imaszövegeket, és modern héber dalokat is. Néha még táncolni is tanított minket.

Azt is tanították nekünk Jeruzsálemben, hogy a diákok szeretik a kihívásokat. De én ezt már tudtam a Dob utcából, mert Piri néni is megmérettetett minket. Nagyon szerettük, ahogy kikérdezte tőlünk az anyagot. Mindenkinék ugyanannyi, de névre szóló kérdést tett fel. Mi büszkék voltunk, hogy tudtuk a helyes válaszokat, de persze Piri néni meg tudta, hogy kitől mit kell kérdezni, az illető értelmi és tudásszintje szerint.

Azt is tanították Jeruzsálemben, hogy nem elég egyszer elmagyarázni valamit a diákoknak. Az igazi tanulás az, amikor sokszor átismételik az anyagot. Persze én ezt már tudtam a Dob utcából, mert Piri néni annyiszor mondatra vissza és ismételtette el velünk, amit tanított, hogy még álmunkból fel-

Szimchesz púrim Piri nénivel

keltve is, egy életen át emlékezünk rá.

A Pirké Óvajsz első fejezete rögtön azzal kezdődik, hogy leírja a láncolatot, hogyan is került a Tóra hozzánk. „Majse kibél Tajró miSzináj; umösöró lijhajsuá; vihajsuá lizökénim; uzökénim linövijim; unövijim mösöróho lóansé köneszesz hágódajló.” Azaz: „Mózes átvette a Tórát a Szinájról, és átadta Józsuának; Józsu pedig az öregeknek; az öregek a prófétáknak, és a próféták átadták a Nagy Gyülekezet férfiai-nak.” Piri néni tudta, hogy Ó az egyik utolsó láncszeme a háború előtti tanítók láncának, és az Ó felelősége átadni nekünk, az akkori ortodox fiataloknak a Tóra tanításait. Mikor Izraelben a Chesed L'Avrohom csoportjával jártunk, vagy Balatonfüreden együtt nyaraltunk, és péntek este „zmíreseltünk”, lelkesen énekeltek velünk, fiatal tanítványokkal.

Amikor a Smá... szöveget olvassuk a Tórából, a Piri nénitől tanult magyarzat jut eszembe, ami a szí-

vemben és az emlékezetemben a legmélyebben van.

„Abduram írta az imák magyarázataiban a Smá, a legfontosabb imánk betűiről, a sinről, a memről és az ájinról:

Mit csináljatok? Szóú Mórójm Énéchem – Emeljétek a magasságba szeméiteket!

Kíhez? Sáddáj Melech Ajlom – Az Ó-valóhoz, a világ királyához. Mikor? Sächrisz, Minchó, Árvisz – Reggel, délben, este.”

Mind a mai napig – mikor az esti Smát mondom – eszembe jut, ahogy Piri néni tanította: „A Smá a mi legfontosabb imánk. Ezt az imát mondjuk a születéskor. Ez a kisgyermek első imája. És ez az utolsó mondat, mikor valaki élete végén visszaadja lelkét az Ó-valónak.”

Piri néni és tanításai mindig velünk és gyerekekkel maradnak a világ minden részén. Legyen az Magyarország, Izrael, Kanada, Amerika, vagy akár Franciaország!

Flamenbaum (Kerekes) Juco
New York

A boldog élet titka Einstein szerint

Megtalálta volna a történelem egyik legnagyobb koponyája, Albert Einstein a boldog élet titkát? Mindenesetre leírta az ezzel kapcsolatos gondolatait. A kéziratot Jeruzsálemben, 95 évvel papírra vetése után, egy tokiói szállodában tartott árverésen értékesítették a minap.

Einstein 1922-ben már neves személyiség volt a relativitáselmélete kapcsán. Japánban turnézott, előadásokat tartott. Ekkoriban jutott a tudomására, hogy felterjesztették a No-

A vevő kesztyűs kézzel bánik a kézirattal

bel-díjra. Hírveve a tudományos élet köreiben kívül is egyre nőtt.

A tokiói Imperial szállodában történt, hogy egy küldönc levelet hozott a fizikusnak. Nem lehetett tudni, nem utasítja-e vissza az esetleges borraivalót, de Einstein nem akarta üres kézzel elengedni. Két jegyzetlapot nyújtott át neki.

– Ha szerencséd lesz, ezek a feljegyzések sokkal többet fognak érni, mint a borraivalót – magyarázta.

Az Imperial szálloda logójával megfajelt papíron az állt, hogy „A nyugodt és szerény élet több örömet ad, mint a siker állandó zaklatottsággal járó hajszolása.”

A második fehér színű lapon ez a közmondás olvasható: „Ahol akarát van, ott út is van.”

A kéziratokat a szakemberek eredetinek tartják. Tudományos értékük ugyan nincsen, de jobban megértjük általuk Einstein gondolkodását, akinek a neve a zseni szinonimája lett, véli Roni Grosz, aki a világ legnagyobb Einstein-gyűjteményének vezetője a jeruzsálemi Héber Egyetemen.

„Mi Einstein portréját rajzoljuk meg az írásai alapján: hogy milyen volt embernek, tudósnak, milyen hatást gyakorolt a világra. Ezek a feljegyzések [újabb] kövecskék a mozaikban” – teszi hozzá.

A két papírlapot a közelmúltban millióért értékesítették.

(Le Monde.fr., 2017. 10. 23.)

Fordította Benyó Marianna

Tele van a világ önmegmentő Noékkal

Röhrig Géza Kolozsváron

A tapasztalás érdeklő és az, aminél nincs lejjebb – mondta hallgatóságának Röhrig Géza költő, színész, az Oscar-díjas Saul fia című film főszereplője, aki Genezis című sorozatának állomásaként Kolozsváron tartott előadást.

Ha Magyarországon fog élni, rendszeres Erdély-járó lesz – ígérte meg kolozsvári közönségének Röhrig Géza, aki elmondása szerint haza szeretne térni az Egyesült Államokból. Egyelőre azonban csak „részalom magam, mint az utcanő”, vallotta be a költő, színész, akit az Oscar-díjas Saul fia című film főszereplőjeként ismertek meg az erdélyiek.

Abban reménykedik ugyanis, hogy valaki felajánl neki itthon „annyi négyzetmétert és kalóriát”, hogy elegendő legyen. E hazatérési törekvésnek a része a 3. Kolozsvári Zsidó Napok záróeseményeként megtartott előadása is, melynek keretében a Genezis-könyv történetét bemutató 16 részes sorozatából Noé szerepét boncolgatta a Tranzit Házat zsúfolásig megtöltött közönségnek. „A világ tele van Noékkal” – jelentette ki az egykori zsinagógában Röhrig Géza, így indokolva, miért éppen az általa a Biblia legtragikusabb, bukkott figurájának tekintett férfiről fog beszélni. „Noé megdorgálta nemzedékét, de nem tanította, feketén-fehéren látta a világot, és a Jóisten meg akarta mutatni neki, hogy az színes. Ugyanis nem szerette ezt az embertípust, aki csak magát képes megmenteni, másokat nem” – mutatott rá lebilincselő, olykor megrázó, máskor humoros előadásában Röhrig.

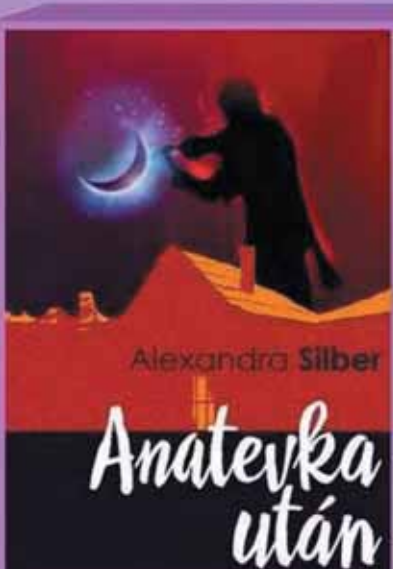
Noé felelőtlen volt társai iránt, „fűtyült az emberiségre”, ezért az Isten korrekcióval élt: az állatokra kellett vigyáznia. „Noé egyfajta holokausztűlélő, szörnyű traumán van túl” – jellemezte „hőstét” Röhrig, aki szerint ennek rá kellett jönnie, hogy Istent „nem lehet ilyen introvertált módon szolgálni”. Az özönvíz kozmikus esemény, hívta fel a figyelmet Röhrig Géza, hiszen utána minden megváltozott, új világ köszöntött be, amely a nyelvek szétválasztásával, a Babel tornyánál teljesedett ki, és azóta „ebben a világban fizikai értelemben már nincs változás”. Visky András író, dramaturg kérdéseire válaszolva elmondta, alkatánál fogva a Genezis világa vonzza leginkább „és ez az egész családi katyvasz”, hiszen az Ószövetség szereplői nem mintacsaládok, a fiát feláldozni készülő Ábrahám például mai szemmel „egy sérült ember”. „Van abban valami paprikajancsiság, ha az ember azt gondolja, hogy ennyi mindenről van mondanivalója” – vallotta be a 16 történetre utalva az előadó, de hozzátette, hogy ezekben van egy íve, egyik adja a másikat. Noé történetéről elmondta, nem a megfajítás érdeklő, hanem a tapasztalás, a pusztítás feltartóztatatlansága, megfordíthatatlansága. „Az érdekel, aminél nincsen lejjebb” – árulta el hallgatóságának Röhrig, akinek saját koráról sincs hízelgő véleménye.

A moderátor arra vonatkozó kérdésére, hogy szerinte a mai nemzedéknek mivel kell szembenéznie, kijelentette, ez egy posztsekuláris világ, a baj akkora, hogy már az észlelését is lehetetlenné teszi. Hangsúlyozta, nem akar misszionálni, és négygyerekes családapaként „feszíti a húrt” azzal, hogy ennyit utazik és előadásokat tart. Azonban úgy véli, ha az ember el akar hinteni valamit a világban, meg kell szólalnia közönség előtt. Ugyanakkor azt vallja, nem kell vallásosnak lenni ahhoz, hogy a Bibliát valaki kinyissa, hiszen „kell legyen egy olyan könyv, amit monasztikusán olvas az ember, és nem skolasztikusan”. Az, hogy a 16 városban előadott 16 történetből könyv legyen, nem cél, és ha lesz is, az „egy száraz kivonat, úrhajókoszt lesz ahhoz képest, amit az ember az előadásai során kotyvaszt” – mondta Röhrig Géza, hangsúlyozva, hogy mondandója az emberekkel való párbeszéd révén teljeseedik ki. Leonard Cohen If It Be Your Will című dalának meghallgatása után ezért kötetlen beszélgetésre invitálta közönségét.

Pap Melinda / Krónika online

K.u.K. Kiadó

Alexandra Silber
Anatevka után
Grammy-díjas énekesnő-regénye

320 oldal,
kartonált, füllel
3980 Ft

ISBN
978 615 5361 67 8

Az
Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem, a
Szociális Innováció Alapítvány és
Virág Teréz családja képviseletében
Bárdos Katalin

tisztelettel meghívja

VIKÁG TERÉZ ÖRÖKSÉGE

címmel szervezett emlékkonferenciára

Helyszín

OR-ZSE Oktogonális terem
1084 Budapest, Scheiber Sándor utca 2.

Időpont

2017. november 28.

10.00 -16.30

A konferencián való részvétel ingyenes.

A konferencia a Magyar Tudomány Ünnepe
"Emberközpontú tudomány"
keretében kerül megrendezésre.

IZRAELI SZÍNES

A Holt-tenger színei

A Holt-tenger a Föld legmélyebb pontja. 21 féle ásványi anyag található meg benne, ezek fele semelyik más tengerben nem lelhető fel, és kb. tízszer annyi só tartalmaz, mint az óceánok vize. Jótékony hatása van a keringési rendszerre, többek között segíti a relaxációt, enyhíti az anyagcsere-zavarokat, táplálja a bőrt, és reumás panaszokra is jó. Magas ásványianyag- és sótartalma miatt az emberi test lebeg a felszínén, de nem élhető környezet halak vagy egyéb vízi élőlények számára.

A környék levegője száraz, tiszta és pollenmentes. Közel 5 százalékkal magasabb az oxigéntartalom, mint bárhol máshol a Földön, ami megkönnyíti a légzést. A vízből folyamatosan kipárolgó bróm pedig nyugtató hatással van az emberre. Ki ne akarna ilyen egészséges környezetben időt tölteni?

A tó legmélyebb pontja 330 méter mély. Bár beleömlik a Jordán folyó, vízszintje folyamatosan csökken az erős vízkivétel miatt. A csökkenő vízutánpótlás következtében a tó kettészakadt, a mélyebben fekvő északi rész mellett a déli medence fokozatosan kiszárad. A tó vize erősen párolog, amit a völgyekben uralkodó tropikus hőség okoz. Ezért felszíne majdnem állandó ködértékben lebeg, a túlsó partot csak gyengén lehet kivenni. (Forrás: Wikipédia)

Izrael a világ 3. leginnovatívabb országa

A Világ-gazdasági Fórum minden évben közzéteszi az országok versenyképességi indexét. Ennek egyik része az innovációt vizsgálja. A legfrissebb tanulmány szerint a világ leginnovatívabb országa Svájc, melyhez sokban hasonlít a harmadik helyen végzett Izrael – tudtuk meg az Izraeli Nagykövetségtől.

Akárcsak az alpesi országban, az innovációs kapacitás és a tudományos kutatások intézményrendszere Izraelben is csak két tényező az innovációs ökoszisztémában. Fontos az is, hogy a vállalatok készek a kutatás-fejlesztésbe investálni, és jól

tudnak együttműködni az egyetemekkel. Izraelben ezek a tényezők azt eredményezték, hogy a gazdaság kiemelt területe lett az innováció.

A Világ-gazdasági Fórum szerint az innováció jelentősen megváltozott globális szinten az elmúlt évtizedben. Korábban szinte teljes egészében a nagyvállalatok és az egyetemi laboratóriumok területe volt. Napjainkban azonban számos egyéb tényező is szerepet játszik, vagy ahogy tanulmány fogalmaz, az innováció „a globális tömeg megosztott intelligenciája”.

The Top 10 Most Innovative Economies	
Global Competitiveness Report 2017-2018	
	Rank*
Switzerland	1
United States	2
Israel	3
Finland	4
Germany	5
Netherlands	6
Sweden	7
Japan	8
Singapore	9
Denmark	10

Source: The Global Competitiveness Report 2017-2018
*2017-2018 rank out of 137 economies

Muzulmánok Izraelben

A központi statisztikai hivatal jelentést tett közzé az izraeli muzulmán népességről Eid al-Adha ünnep alkalmából.

Az Eid al-Adha az iszlám áldozati ünnep, amelyet az arab népességen kívül a kaukázusi származású drúz közösség is megtart. Ez az ünnep jelzi a muzulmán év végét, és ez a záróbeszéd, a hads ideje Mekkába.

Akik bármilyen okból nem tudnak elzarándokolni, azok bárányt ajánlanak fel áldozatul, amelyet a család fogyaszt el, vagy a szegényeknek adják.

Izrael Állam muzulmán lakossága meghaladja a másfél milliót: a pontos adat 1,534 millió fő. Ez az összlakosság – 8,55 millió – 17,7 szá-

léka, és az elmúlt évben 36 ezerrel gyarapodott.

A muzulmán népesség éves növekedési rátája az elmúlt három évben állandó maradt: 2,4 százalék. Hosszabb időtartamot figyelembe véve azonban hanyatlak – 2000-ben átlagban 4,7 gyermekről mára 3,29 gyermekre csökkent –, de még mindig a legmagasabb Izraelben, meghaladva a zsidó, a drúz és a keresztény népszaporulatot.

A muzulmán növekedési ütemmel párhuzamosan a munkanélküliség is körükbén a legmagasabb, annak ellenére, hogy a termékenységi ráta folyamatosan csökken.

Jeruzsálemben él a legtöbb muzulmán vallású lakos, éspedig az Óváros és az arab negyedek Izraelhez csatolása révén: összesen 320 ezer fő.

Az ország második legnagyobb muzulmán koncentrációja a negevi beduin Rahat, amelynek 64.300 lakosa van.

A beduin népesség szaporodása az arab átlagot is jócskán meghaladja: afrikai méretű népességgrobbanásnak vagyunk tanúi. A Negevben se szeri, se száma a „partizán” településeknek: sebtében összerótt putrik, sátrak, körülöttük gyerekek és birkák. Emberhez nem méltó körülmények közepette vegetálnak.

A „projekt” következő lépése az immár kőből épült mecset, majd a kóházak. A beduin lakosság földfoglalása kész tények elé állítja az államot. Rendezett letelepítésüket célzó átköltöztetéseiket palesztin stílusú kódobálások tömegtüntetésekkel igyekeznek megghiúsítani.

A muzulmán populáció fiatal: a gyermekek és a fiatal felnőttek száma nagymértékben meghaladja az idősek számát. A muzulmán népesség mintegy 35 százaléka a 0–14 éves korában van (abszolút értékben 534.300 fő), míg a 65 év feletti lakosság aránya mindössze 3,9 százalék (számokban kifejezve: 59.800 fő).

Ami a foglalkoztatást illeti, a muzulmánok körében a munkanélküliségi ráta jóval magasabb – 6,7 százalék –, mint a zsidó és keresztény arány – 4,5 százalék. A drúz népességben 6,2 százalék, ami ugyancsak nem biztató.

A felsőoktatásban a diplomások száma a muzulmánok körében 7,7 százalékkal növekedett a tavalyi 7,3 százalékhoz képest, ám ez még mindig jóval alacsonyabb, mint a teljes népességben az egyetemi vagy főiskolai végzettségűek aránya, azaz 18,8 százalék.

A muzulmán háztartások élelmiszerre 50 százalékkal többet költenek – 23 százalékot –, mint a zsidó háztartások, amelyek csak 15,5 százalékot.

Az átlagos havi kiadás csak 82,9 százaléka a zsidó háztartásokénak, annak ellenére, hogy a muzulmán háztartások átlagos létszáma 4,7 fő, szemben a 3,1 fős zsidó átlaggal.

A rezsi-költség a muzulmán háztartások összköltségének 19,7 százalékát teszi ki, a zsidó többségnél átlagosan 25,5 százalékát.

Világszéles háló: a muzulmán háztartások 37,8 százalékának van internetkapcsolata, míg a zsidó szektorban ez az arány sokkal nagyobb: 78,8 százalék.

Az izraeli muzulmánok inkább a privát műholdas vétel részesítik előnyben – 89,5 százalék, a tányérantennákat a legnyomorúságosabb beduin putrikon is látni –, míg a kábeles vagy műholdas előfizetések száma különösen alacsony, mindössze 4,6 százalék.

A műholdas adók nem kis része iszlám vallási tartalmat sugároz, amely élénk visszhangra talál az ál-

talában szegény sorsú, kilátástalan jövőjű fiatal beduin nézőknél.

A zsidó lakosság 67,9 százaléka csatlakozik a kábeles vagy a műhol-

das szolgáltatókhoz, és csak 4,8 százalék szerelt fel saját tányéranntennát.

Halmos László

Támadás a Foxtrot ellen

Miri Regev kulturális miniszter harcot hirdetett az izraeli filmakadémia legrangosabb elismerését, az Ofir-díjat elnyert Foxtrot című film ellen, mert az szerinte ellenséges az izraeli hadsereggel – írja az MTI. Izraelben hagyományosan az Ofir-díjas alkotást nevezik Oscar-díjra az idegen nyelvű filmek kategóriájában.

Smuel Maóz Foxtrot című alkotása tarolt a filmakadémia éves díjátadóján, a 11-ből hét díjat nyert el, köztük a fődíjat is, a zsűri egyértelműen ezt a filmet tekintette az év legkiemelkedőbb alkotásának.

A két generáció háborús veszteségeit és traumáit, egy ciszjordániai megszállás okozta személyes tragédiát bemutató művet azonban Miri Regev már akkor ostromozni kezdte, amikor a velencei filmfesztivál második legjelentősebb elismerésével, a zsűri Ezüst Oroszlánal járó nagydíjjal tüntették ki.

Regev szerint a film Izrael és az izraeli hadsereg ellen szól, noha saját bevallása szerint nem tekintette meg az alkotást. Regev tavaly botrányt okozott a filmakadémia éves díjátadóján, amikor kivonult egy palesztin költő alkotásának előadásakor, és ezért idén a szervezők nem hívták meg az eseményre.

„A győztes film csak az azt kiválasztókat képviseli, és nem Izrael társadalmát. Csakis sajnálatot fejezhetem ki az izraeli katonák és családtagjaik felé, akik nem ezt érdemlik” – jelentette ki Facebook-oldalán az izraeli értelmiséggel és művésztársadalommal rendelkező ellentmondásos viszonyban álló Regev a nélküle megtartott ünnepélyes díjátadó után.

„Minden társadalomnak a jobbá válás, a fejlődés felé kell tartania. A fejlődés alapfeltétele az önkritikára való képesség. Ha azt a helyet bírálom, ahol élek, akkor azt aggodalomról teszem, mert védeni akarom, mert szeretem” – nyilatkozta a rendező az öt árulónak minősítő vádaskodásra válaszul.

Akik ellopják történelmünket

Cipi Hotoveli (Likud) képviselő, külügyminiszter-helyettes parlamenti felszólalása. (Az izraeli parlamenti vitát azután tűzték ki, hogy az UNESCO határozatát hozott a hebroni Machpela barlangról, a zsidó Ósapák temetkezési helyéről. Az UNESCO határozatában palesztin szent helyként jelölték meg.)

Ti a zsidó történelem tolvajai vagytok. Remélem, jól tudjátok ezt!

Van két könyv, amit valószínűleg nem olvastok az UNESCO-ban.

Az első könyv a mi Tanachunk, ami a tiétek is, mert hisztek benne. És ebben a könyvben benne van, hogy a Machpela barlangot Ósapánk, Ábrahám vásárolta meg anno, teljes árában.

Van még egy könyv, amit nem olvastok az UNESCO-ban, ez egy új könyv, és nektek is ajánlom, olvassátok el. Ez a könyv a palesztin nép történelméről szól. Várjatok, felolvassok belőle nektek.

De ez a könyv üres, képviselőtársaim! Tudjátok, miért üres – mert nektek nincsenek királyaitok, nincsenek történelmi hagyományaitok. Ti sorra elfoglaljátok a zsidó ásatásokat, rávetitek magatokat és ellopjátok a mi történelmi értékeinket, és azt a sajátotokként mutatjátok föl.

Arról beszéltek, hogy a három világvallás valaha békében élt egymás mellett Hebronban? Nem szégyellitek magatokat? Hisz (a muzulmán hódítás idején) az Izrael földjén élő zsidók az ősi zsidó szent helyre vezető lépcsőkhöz csak a hetedik fokáig mehettek fel – a ti muzulmán elődeitek rendelete értelmében! Így ment ez több száz éven keresztül, mert ti, muzulmánok, nem engedtétek meg a zsidóknak, hogy Ósapák szent helyei közelében imádkozzanak.

Most azonban, amikor a fennhatóságunk alatt van újra a hebroni Machpela barlang, megengedjük mindenkinek, hogy szabadon imádkozzon.

Kedves barátaim! Dávid, Mózes, Ávrám, Izák, Jakab, Sára, Rebeka és Lea, mindannyian Izrael népének ősei! És ti nem fogjátok ellopni őket tőlünk, nem fogjátok őket iszlamizálni, mert nem engedjük meg nektek!

Nem fogjátok eltörölni a Tanach könyvét, nem fogtok minket innen, saját földünkől, gyökereinkből kitérni!

A mi szuverenitásunk itt marad örökre!

Köszönöm a figyelmet!

Izraeli Tükör

Újévi statisztika

Izrael lakossága 8,743 millió volt a zsidó újév előestéjén, ami az előző esztendőhöz képest mintegy 156 ezer fővel több a központi statisztikai hivatal által közzétett adatok szerint.

A népességnövekedés mértéke 1,8 százalék volt, a tavalyi évhez képest kissé alacsonyabb.

A zsidók a lakosság közel háromnegyedét, 6,5 millió főt tesznek ki, míg a közel 1,8 millió arab a népesség egyötödét alkotja.

A többi nemzetiség, köztük a nem arab keresztények és azok, akiket nem soroltak a hatóságok egyik vallási csoportba sem, a lakosság kevesebb mint 4,5%-át teszi ki, 396 ezer főt.

Izrael születési rátája 3,11 volt az év során, 181.405 baba született.

(Facebook)

Az 1938-as novemberi pogrom Németországban

Az első világháború után, a 20-as években a német zsidók integrálódtak a társadalomba. A 67 milliós országban 1933-ban körülbelül félmilliónyi, többnyire asszimilálódott, németül beszélő és hazafias érzelmektől fűtött zsidó élt. Teljesítették katonai szolgálatot, az üzleti élet, a tudomány és a kultúra minden területén tevékenyen közreműködtek. Hitler 1933-as hatalomra kerülésével viszont megváltozott a helyzet: a kancellár új, zsidóellenes politikája, náci propagandája bűnbakot kreált a lakosságnak mindössze 0,86 százalékát kitevő zsidó kisebbségből, őket okolva az első világháborúban elszenvedett vereségért, az ebből következő gazdasági katasztrófiáért, a 20-as évek hiperinflációjért és a Wall Street-i tőzsze összeomlásáért.

1933-tól, hatalomra kerülésétől fogva, Hitler az összes megszállt területen ki akarta irtani a zsidó lakosságot.

Sok rendeletet adtak ki a zsidó vagyongazdálkodás, elkobása céljából. 1933. április 1-jén például bojkottot szerveztek a náciak a zsidó üzletek ellen, korlátozták a zsidók arányát a felsőoktatásban, nyugdíjazták sok zsidó tisztviselőt.

Goebbels engedélyt kért Hitleről egy zsidók elleni hadjáratra. Göringgel szembeni megerősödését is remélte ettől a szervezkedéstől. Olyan beszédet mondott Münchenben, amelyben a zsidók elleni pogromra buzdította a hallgatókat.

Göring viszont tiltakozott Hitlerrel a pogrom miatt, azzal az érveléssel, hogy káros a népgazdaság számára. Személyes érdeke volt valójában a javak védelme, a Hermann Göring Művek – a kohóipar – a tulajdona volt. Az általa meghirdetett négyéves tervet veszélyeztette a Goebbels vezette akció.

A „kristályéjszaka” fogalmát és gyakorlatát Ausztriában már a 19. században ismerték, és időnként „alkalmazták”. Betörték zsidó kereskedők kirakatait, feldúlták a boltot, és még emberáldozatoktól sem riadtak vissza. Ez a barbár fenyegetés és embertelen tett a betört kirakattablók kristályüveg szilánkjához hasonló csillogásáról kapta a nevét.

A hírhedt, 1938. november 9-ri 10-re virradó éjszakán kezdődő németországi kristályéjszakai megfélemlítés – emberek meggyilkolása és bánatalmazása, a zsidó javak rombolása – napokig folyt. Németországban körülbelül 400 zsidó vallású embert öltek meg. Zsidó lakásokat, boltokat, zsinagógákat gyújtottak fel. A tűzoltóknak tilos volt eloltaniuk a gyűlöletnek ezeket a lángjait.

A kegyetlen rombolás és öldöklés ürügyét egy Párizsban élő német diplomata megölése szolgáltatja: egy kétszázéves, 17 éves német zsidó fiatal ember húzta meg a ravaszt, kioltva egy német diplomata életét, mert idős, eredetileg Lengyelországból Németországba áttelepült szüleit kitoloncolták Németországból, a lengyel határőrség viszont nem engedte be őket a lengyel területre. Az idős házaspár éhezett, fázott, nem volt tétő a fejük fölött a hideg, őszi esőben. Kétségbeesett levelet írtak Párizsban élő fiúknak, aki a hitleri rasszizmusra egy diplomata lelövésével reagált. Ezután kezdődött el a zsidók koncentrációs táborkba hurcolása, kiközösítése, meggyilkolása, zsinagógák, zsidó üzletek lerombolása, felgyújtása. A náciak a jövőben csak „fajlag tiszta, árja” lakosságot akartak Németországban.

A Harmadik Birodalomban pontosan megtervezték az 1938. november 9–10-i, egész Németországra kiterjedő éjjeli pogromokat: egy titkos jelentés 1939. február 13-i dátummal 91 halotról számol be, de a témával foglalkozó történészek ennél többre becsülik a pogrom zsidó áldozatainak számát. Sok zsidót hurcoltak ekör a dachau, a buchenwaldi és a sachsenhausen koncentrációs táborba. Számátalan halott volt a foglyokkal való durva bánásmód miatt – több száz fogoly soha nem tért vissza ezekből a táborkból. Sokan következtek el öngyilkosságot a megaláztatások miatt. (A jog szerint az öngyilkosságot elkövetőket is a pogrom közvetlen áldozatainak kell számítani.) De ma már nehéz pontosan meg-

határozni, hányan nem bírták tovább az embertelen bánásmódot. Számok vannak: a pogrom éjszakáján ország-szerte 400 embert gyilkoltak meg. A buchenwaldi koncentrációs táborban 207 főt. Dachauban 185 áldozata volt a pogromnak. A sachsenhausen lágerről viszont nincs adat.

A félelmetes kristályéjszaka áldozatainak száma 1300–1500 között lehetett. A nevük nem maradt fenn. Heydrich Göringnek írt levelében 1939. november 11-én próbálja összegezni a pogrom következményeit: adatai szerint 191 zsinagógát gyújtottak fel, 76 zsinagógát leromboltak. De nem lehet tudni, hogy ezek pontos számok-e, mert Göring például 267 lerombolt zsinagógáról beszélt. Van olyan tanulmány, amely 1406 zsinagóga és zsidó imaház szétverését tartja számon.

Már a nemzetiszocialista hatalomátvétel előtt előfordultak zsidóellenes erőszakos cselekedetek. Az 1923-as hiperinfláció idején mondhatni gyakoriak voltak az antisemitizmus tüskéi. 1931-ben az SA vezetője, a későbbi Obergruppenführer, Wolf-Heinrich von Helldorf zsidóellenes megmozdulást szervezett Berlinben. 1933. április 1-jétől ország-szerte „zsidóbojkottot” hirdettek meg a zsidó tulajdonú boltok ellen. 1933-ban lépett hatályba az úgynevezett tisztviselői törvény, az ügyvédi hivatás gyakorlásának engedélyezésével kapcsolatos rendelet, aminek következtében 37.000 zsidó ügyvéd elveszítette a munkáját.

Ezután valamennyire csökkent az öldöklés. Időnként hangsúlyozottan nem akadályozták a zsidók megélhetését biztosító lehetőségeket, nehogy kárt okozzanak a rendelkezéseikkel a különböző gazdasági ágazatoknak. 1935 márciusában Julius Streicher hecckampányt indított a lakosság szigorú rasszista elkülönítésének megvalósításáért. Szeptemberben hatályba léptek a nürnbergi törvények. Sok zsidó vállalkozó nem egyszerűen jóval áron alul adta el cégét, és kivált a vezetéssből. Ebből főként az áruházak és a bankok profitáltak: a Deutsche Bank, a Dresdner Bank többek között.

1937-ben viszont a zsidóknak a magángazdaságból történő „lopakodó kiszorítása” helyett az állami, gyorsan végrehajtott kisajátítás lett a gyakorlat.

Januárban Heinrich Himmler, az SS birodalmi vezetője első alkalommal hirdette meg Németország zsidóellenesét. Ezt leggyorsabban a Nemzetiszocialista Munkáspárt 25 pontos programjával vélték elérni. Az SS újságja, a Das Schwarze

Korps „a zsidók változatlanul széles körű ipari és kereskedelmi hatalmát” kritizálta. „Ezt nem tűrhetjük! (...) Ma már nincs szükség zsidó üzemekre.” A gazdasági miniszter, Hjalmar Schacht tiltakozott ez ellen a bojkott ellen, attól tartva, hogy akadályozná az újrafelfegyverkezést. 1937-ben le is váltották emiatt miniszteri posztjáról. Streicher megszervezte a zsidó üzletek karácsony előtti bojkottját, az új gazdasági miniszter, Herman Göring pedig a felfegyverkezés négyéves tervének megvalósítását ígérte. 1938-ban már kétféle birodalmi márkára rúgott az államháztartási deficit. Nem lehetett tovább növelni az adósságállományt. A pénzügyminisztérium attól tartott, hogy fizetéseketlen lesz a birodalom, ami erősen veszélyeztetné a háborús előkészületeket. Hitler leváltotta a hadügyminisztert és átvette a Wehrmacht főparancsnokságát.

1938. március 12-én a német csapatok bevonultak Ausztriába. Az Anschluss-szal 192.000 zsidó csatlakozt a „rég birodalom”, azaz Németország 350.000 főnyi zsidó lakosságához. Összesen tehát 542.000 zsidó élt a „Nagynémet Birodalom” területén. Főként a 9 százalékos lakosság arányú bécsi zsidósággal szemben fordultak elő – hetekig tartó – tülkapások. Az SA verőlegényei több ezer üzlettulajdonost kivertek a boltjaikból, üzemeikből, lakásukból. Az állam elősegítette, hogy a korábbi zsidó vállalkozások tőkeerős náci párttagok kezébe kerüljenek.

Benyó Marianna

Irodalom

1. *Betört kirakatokról kapta nevét a Kristályéjszaka*
mult-kor.hu/cikk.php?id=39989
2. *A Kristályéjszaka üzenete*
http://www.hetek.hu/hit_es_ertekek/2008111a_kristalyejszaka_uzenete
3. *„Kristallnacht”: Die Welt schaute zu/Geschichte/DW/09.11.2013*
4. *Kristallnacht – Facts & Summary – HISTORY.com*

KÁCSOR ZSOLT

Csendélet ősszel

Sétálok a gyerekekkel a Németvölgyi úton, balra mellettünk a Farkasréti temető, jobbra egy kőfaragóműhely, az udvarán bemutatóra szánt sírok, kripták, sírkövek. Nézi a gyerekek, nézi a köveket, majd megszólal: apa, ez itt nem olyan, mint egy igazi temető, mert nincsenek benne virágok. Mondom neki, hogy igaza van, ez nem temető, ezek itt üres sírok, s azért vannak itt, hogy a vásárlók választhassanak közülük. Hallgat a gyerek, hallgat, majd fölszedeget néhány szem gesztenyét, a szebbeket nekem adja, s azt kéri, hogy vigyázzak rájuk, de örökre. Majd azt kérdezi, hogy amikor a vásárlók kiválasztják a sírt, akkor kipróbálják-e előtte, merthogy semmit sem szabad megvenni, mielőtt nem próbáljuk ki, ezt ő tőlem hallotta, amikor a kisagyát vettem neki. A kérdés jogos, nemhiába, már négyéves és négy hónapos a gyerek, igaz, ezt nem szabad mondani, mert amióta rájött arra, hogy a hónapok száma többet ad ki, mint az éveké, azóta az életkorát csak hónapokban szabad megadni. Szóval ötvenkét hónapos a gyerek, ezt naponta többször el szokta ismételni, mert tessék neki, hogy ő milyen nagy: ő nem ám csak négyéves kislány, hanem már ötvenkét hónapos nagylány.

Tényleg nagylány.

Újabb csak héttvégként látom, s mindig rácsodálkozom, hogy egy hét alatt milyen sokat lehet nőni és okosodni.

Rugdálja a földön szanaszét heverő gesztenyéket az ötvenkét hónapos nagylány, s azt kérdezi, hogy a halottak mit csinálnak a sírban egész nap. Mondom neki, hogy semmit. Azt kérdezi erre, hogy ha nem csinálnak semmit, akkor unatkoznak? Nem, nem unatkoznak, válaszolom, s igyekszem témát váltani, rákérdezek, hogy nem éhezett-e meg. Nem, nem éhes. Szomjas? Nem, nem szomjas. Fázik-e a nyaka? Nem, nem fázik. Menjünk-e haza? Nem, ne menjünk haza. Majd azt kérdezi, hogy a halottak hogyan bírják ki egész nap a föld alatt, ha senki nem ad nekik enni és inni, s ráadásul még gesztenyével sem játszhatnak. Büntetésben vannak a halottak? – kérdezi, s néz rám tágra nyílt szemmel, hogy erre vajon mit mondok. Az igazságot mondom. Nem, nincsenek büntetésben a halottak. Márpedig szerinte az büntetés, ha valakit a föld alá tesznek. Nem, nem az, nem büntetés, erősködöm, mire megtorpan, a kezét csípőre vágja, s felkiált: apa, de ha nem büntetés, akkor talán jutalom?

Mégis menjünk inkább haza, dűnnyögöm, majd megfordulunk, s megyünk kézen fogva visszafelé. Jobbra mellettünk a Farkasréti temető, balra a kőfaragóműhely, nézi a gyerek, nézi a köveket, majd megszólal: apa, te kipróbáltad már a sírodat?

Hümmögök, hogy időt nyerjek, mert nem tudom eldönteni, hogy hová fájul vajon a beszélgetés, ha nemet mondok, s milyen irányt vesz, ha igent. Mit mondjak? Aztán úgy döntök, hogy az igazat mondom. Megfogadtam neki, amikor az anyjával együtt elköltözött tőlem, hogy mindig megmondom neki az igazat. És nem fogom az igazságot összekeverni az őszinteséggel. Ezt is megfogadtam akkor. Nagy levegőt veszek, s kinyögöm, hogy nekem nincsen még sírom, ezért nem is tudtam kipróbálni. Ennek láthatólag megőrül. Hazamegyünk, és asztalhoz ülünk, hogy színezzünk. Így hívjuk a rajzolást, mert színes ceruzákat használunk, még hozzá nem is akármilyeneket: egy 12 darabos Derwent tintaceruza-készletet vettem neki, s ugyancsak 12 darab Derwent művészceruzát, ez utóbbiakat nagyon szereti, mert újabban minden tetszik neki, ami pasztell. Pasztellkértái is vannak, durva, szemcsés papíron satíroz velük, szerintem jól csinálja, de én elfogult vagyok. Felöltözött is használunk, ilyenkor nagyon büszke, hogy kap valamit, ami igazi felnőtt dolog, márpedig a nagy méretű, drága német festőim valóban nem gyerekeknek valók. Elleste tőlem, hogy általában 8B-s, vajpuha grafittal rajzolok, most ő is olyat kér a felnőtt festőhöz, jó vastagon rajzol vele, éppen New Yorkot festjük közösen, úgyhogy jó vastagon kihúzza a felhőkarcolók oldalát, majd a Central Park fáinak törzsét színesi szénfeketére. Aztán a csillagok és a holdak következnek, ezeket Lilike nagyon szereti, saját naprendszerei vannak, amiknek ő maga adott nevet. Apa, ügyes vagyok? Nagyon ügyes vagy, Lilike. Apa, jól csinálom? Nagyon jól csinálod, Lilike. Apa, rajzoljak neked valamit? Rajzoljál, Lilike.

Külön lapot kér, tiszta fehérét, amire rárajzol egy téglatestet.

Apa, ez a tiéd.

Mi ez, kislányom?

Ez a te sírod, apa.

De hiszen még nem haltam meg, Lilike.

De egyszer meg fogsz halni, apa. És mi lesz akkor veled, ha nem lesz sírod?

Ne aggódj emiatt, Lilike.

Nem aggódom, apa, hanem virágot rajzolok neked.

Nem kérek virágot, Lilike.

Miért nem kérsz virágot, apa?

Nem szeretnék.

Jó, akkor rajzolok neked gesztenyét a sírodra, jó?

Nem, Lilike, nem jó.

Nem szeretted a gesztenyét, apa?

De igen, szeretem.

Akkor kapsz a sírodra egy egész gesztenyefát, jó?

Nem, Lilike, nem jó, hagyjuk ezt a temetősdit, ez nem jó játék.

Ez nem is játék, apa.

Akkor kicsoda?

Én igaziból rajzoltam neked egy sírt.

Miért?

Hogy bele tudjál feküdni, amikor nem vagyok itt veled.

Fölebredek, kimegyek a konyhába, iszom egy kis vizet, várom, hogy lehiggadjak, de nem megy, kalapál a szívem, mint a bolond. Beveszem az esti gyögyseradagomat, várom, hogy lehiggadjak, nem fog sikerülni, érzem. Visszamegyek a szobába, sehol senki, milyen csönd van, hónapok óta sehol senki, s hónapok óta milyen hideg van itt. Nahát, ha egy lakásból egyik napról a másikra eltűnik egy gyerek, akkor hirtelen kihűlnek a falak és a berendezések. Milyen furcsa, nem hittem volna. A kihűlt asztalon régi papírok Lilike régi rajzaival, egy halom megsárgult, szakadt, gyűrött papírról ragyognak rám a csillagok és holdak. Folytatom a rajzot, amit még tegnap abbahagytam, dühödten satírozom a Central Park fáinak törzsét, olyan erősen nyomom a ceruzát, hogy mindjárt átszakad a papír. Milyen hangos tud lenni a néma düh, pedig sehol senki, a szobában csönd van, hónapok óta csönd van. Itt nem mozdul senki és semmi, csak a tintaceruzával kifestett csillagok és holdak keringenek körülöttem nesztelen, repülnek a szobámban körbe-körbe, pörögnek, forognak, köröznek – aztán úgy hullanak bele a semmibe, olyan súlyosan és könnyedén, mint a nem is örökre kapott gesztenyéket.
(Megjelent az *Élet és Irodalom* október 13-i számában.)

APRÓ- HIRDETÉS

VEGYES

Üzemorvosi, házi orvosi rendelés
Zuglóban, Vezér u. 156. VITA-PHARM. Hétfő-szerda 15-16-ig. Dr. Szigeti Miklós, tel.: 220-0230.

Műfogorrórgítást miniplantatúmmal. Bp., Szt. István krt. 4. III. 1. 320-4778. www.drviragdentall.hu és www.mini-implantatum.hu

Tóthné Hívös Katalin fogtechnikuskustemer. Fogorok, hidak készítése, javítása soron kívül. Fogszabályozó, fogfehérítő. Fogászati háttér biztosított. Szolid árkak. Mozgáskorlátozottakhoz hához megyünk. Hévígyi ügyelet. 1013 Bp., Krisztina krt. 51. fszt. 1. Déli pályaudvarhoz közel. 06-30-222-3016, 06-1-356-9372.

Színes és fekete-fehér nyomtatás, másolás, plakátymtatás, könyvnyomtatás, névjegykészítés a Mammut I.-ben (III. em. 312-es üzlet), a II., és a VI. kerületben. Messinger Miklós, 06-20-934-9523,

Gyűjtő venne bélyeggyűjteményt, képeslapokat. 06-20-522-5690, este 06-1-322-8439.

Önkéntes programunk változatlanul működik és folytatódik! Gyerevelünk önkéntesnek Izraelbe! Csoportok indulnak: 2017. december 24. – 2018. január 7., január 14. – február 4., február 4. – február 25., április 22. – május 13. Bővebb információ és jelentkezés: Deutsch János, +36-20-233-8454, janos.deutsch76@freemail.hu, vagy az Izraeli Kulturális Intézetben (VI. ker., Paulay Ede u. 1.) minden kedden, 16–17 óra között.

Kastélyok berendezéséhez vásárolok festményeket, ezüsttárgyakat, ét-készletet, cukordobozt, tálcat stb., Kovács Margittól keramikákat, herendi porcelánokat, régi álló-, fali-, asztali órákat, bútorokat, márványszobrokat stb. Teljes hagyatéknál első vevőként a legmagasabb árat fizetem készpénzzel. Értékbecslés díjtalan. 06-20-280-0151.

Szeretnék segíteni, hogy rajtunk is segíthessenek. Idősgondozó voltam és szeretnék lenni idős vagy egyedülálló hölgyeknél vagy uraknál, cserébe óriási segítség lenne autóbalesetet szenvedett gyermekemmel békés melegségben élni, egy kisebb lakosztályt kapni addig, amíg elhunyt édesapja folyamatban lévő hatyati eljárása véget nem ér. Jelenlegi otthona veszélyes, egészségtelen. Külföldi és belföldi referenciáim vannak, és a fiam intézeti elhelyezésére ígéretet kaptam. Varga Irén, 06-70-302-5012.

ÚJ ÉLET

a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének lapja
1075 Budapest, Síp u. 12.
Telefon/fax: 322-2829

E-mail: ujelet@bzsh.t-online.hu
Főszerkesztő:
Kardos Péter
Olvasószerkesztő:
Gábor Zsuzsa
Kiadótulajdonos:
Mazsihisz
Előfizetési díjak:
Belföldön: 1 évre 4800 Ft
Külföldre 6800 Ft/év
USA és Izrael: 7500 Ft/év

Az összeg valutában is befizethető az aktuális árfolyamon.
OTP bankszámlaszám:
11707024-22118480
OTP SWIFT kód:
(BIC) OTPVHUB
IBAN:
HU66 1170 7024 2026 2095 0000 0000
Terjesztő a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletág, előfizethető a kiadónál.
Postacsek: 11707024-22118480
Terjesztéssel kapcsolatos reklamációk intézése a 06-(1)-767-8262-es számon.

Szedés, tördelés:
WolfPress Nyomdaipari Kft.
Nyomdai munkák:
mondAt Kft., www.mondat.hu
Felelős vezető: Nagy László

ISSN 0133-1353

Közös képviselő! Társasházkezelés! Kérjen ajánlatot! Dr. Bíró Anna, www.bpik.hu, info@bpik.hu, 06-1-200-4972.

Órajavítás, faliorák felújítása garanciával. Jung Péter, VII., Garay u. 45. 06-70-505-5620, www.jungoras.hu

Budapesten vagy Bécsben idős, egyedülálló személy gondozását, eltarthatását vállalom. 06-30-468-6102.

Idősgondozást, házvezetést, takarítást vállal bentlakással 64 éves, megbízható, ápoltnő. 06-30-205-7835.

Bíró Eszter koncertje a Holokauszt Emlékközpontban

Szukkot alkalmából adott koncertet **Bíró Eszter** és zenekara a Páva utcai zsinagógában. A telt ház as műsort **Grósz Andor**, az Emlékközpont közalapítványának kuratóriumi elnöke nyitotta meg. Kiemelte, hogy a sátrak ünnepe fontos esemény a zsidóság életében. Örömnapp, melynek kapcsán az Örökkévaló

Alkalmához illő program volt

gondviselésére figyelmeztet a pusztában töltött viszontagságos időszak emléke. A professzor megemlékezett azokról az elpusztított magyarországi százezrekről is, akik ilyenkor – a soát megelőzően – benépesítették a zsinagógákat.

A koncert előtt az intézmény udvarán a Páva utcai hitközség által felállított szukkotli sátorban kézműves foglalkozáson, délutáni imán és kiduson vehettek részt a vendégek.

Bíró Eszter az alkalomhoz illő programmal készült. A tradicionális zsidó folklor zenei világán túl a magyar irodalom nagyjainak remekművei közül is tolmácsolt megzenésített verseket. Hallhattuk Radnóti Miklós, Szép Ernő és Kányádi Sándor műveit dal formájában.

Az énekesnő számos művészeti területen jártas. Három szólólemezén túl gyerekeknek szóló albumokat és egy képeskönyvet is megjelentetett. Színészként kisfilmekben, zenes darabokban játszik, valamint főszereplője volt a Csoda Krakkóban című játékfilmnek. Munkásságát több hazai és külföldi díjjal – Gundel Művészeti, Cosmopolitan, Fonogram – ismerték el, két esztendeje pedig az év énekesnőjeként *Presser Gábor*tól átvehette az Érték Díjat.

Páva utcai koncertjén a szintén Fonogram-díjas *Hámori Máté* kísérte gitáron. *Nikola Parov*, a világhírű muzsikus és zeneszerző többek közt klarinéton, gadulkán és bolgár dudán, *Földő Sándor*, a versek megzenésítője ütőhangszeren járult hozzá a közönség szórakoztatásához.

Kovács Nikolett

Holokauszttagadás miatt ítéltek el egy férfit

Nem jogerős ítéletében 300 óra közérdekű munkára ítélte a bíróság azt a férfit, akit holokauszttagadással vádoltak meg – közölte a Fővárosi Főügyészség az MTI-vel.

A közlemény szerint a férfi még 2012-ben a XIV. kerületi 56-osok terén a „Horthy Miklós kormányzó becsületéért” címmel meghirdetett nyilvános demonstráción elmondott beszédében az összefüggő szöveggörnyezetből kiragadva, különböző idézeteket olvasott fel egy ismert műből, így próbálva igazolni, hogy nem volt holokauszt.

A körülbelül 50–70 fős hallgatóság előtt emelt hangon többször ki is jelentette, hogy nem volt holokauszt – tették hozzá.

A kerületi ügyészség – a fentiek alapján – a férfit nemzetiszocialista rendszer bűnei nyilvános tagadásának büntetésével vádolta.

A megismételt eljárásban a Pesti Központi Kerületi Bíróság a vádlottat bűnösnek mondta ki és 300 óra közérdekű munkára ítélte.

Az ítélet nem jogerős; az eljáró ügyész a vádlott terhére, súlyosabb büntetés kiszabására, a vádlott és védője pedig felmentéséért, illetve másodlagosan enyhítésért jelentett be fellebbezést.

Kedves Barátunk!

Szeretnénk meghívni a **Keren Hayesod Hungaria Alapítvány Női Csoportja** által szervezett 2017-es hanukai csendes árverésünkre, melyen kisebb vásár is segíti az ünnepi készülődést. Az árverésen és a vásáron neves művészek munkáit lehet majd megvásárolni.

Az árverés zárásaként értékes tombolatárgyakat sorsolunk ki vásárlóink között.

Időpont:

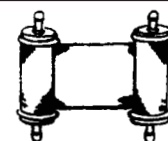
2017. november 23. csütörtök

18:00-20:00

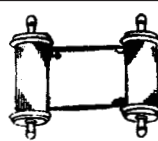
Helyszín:

**Izraeli Kulturális Intézet
1061 Budapest, Paulay Ede u. 1.**

Ungár Anikó és a WD csapata

IMAI DÓK

Templomok	Péntek este Nov. 17.	Szombat reggel Nov. 18.	Péntek este Nov. 24.	Szombat reggel Nov. 25.
Hősök	17.00	9.30	17.00	9.30
Frankel L. út 49.	18.00	10.00	18.00	10.00
Hegedűs Gy. u. 3.	17.30	9.30	17.30	9.30
Thököly út 83.	17.30	9.00	17.30	9.00
Hunyadi tér 3.	18.00	9.00	18.00	9.00
Bethlen tér 2.	17.30	9.30	17.30	9.30
Nagyfüvös u. 4.	16.00	8.00	15.50	8.00
Scheiber S. u. 2.	18.00	9.00	18.00	9.00
Kazinczy u. 27.	16.00	8.00	15.50	8.00
Alma u. 2.	16.30	9.00	16.30	9.00
Kórház (Amerikai u. 53.)	15.30	7.30	15.30	7.30
Páva u. 39.	18.00	9.30	18.00	9.30
Dózsa Gy. út 55.	17.00	9.00	17.00	9.00
Berzevicsy u. 8.	18.00	9.00	18.00	9.00
Károli G. tér 5.	18.00	9.00	18.00	9.00
Visegrádi u. 3.		9.00		9.00
Dessewffy u. 23.	16.00	9.00	15.50	9.00
Teleki tér 22. (szefárd)		9.30		9.30
Pesterzsébet (Zamárdi u. 7.)	17.00		17.00	
Vidéken				
Hódmezővásárhely (Szt. István tér 2.)	17.00		17.00	
Vác (Oberlander Endre tér 1.)	18.00		18.00	
Kecskemét (Nagykőrösi út 5.)	18.00		18.00	
Székesfehérvár (Várkörút 19.)	18.10		18.10	
Győr (Kossuth L. u. 5.)	18.00		17.00	
Szeged (Gutenberg u. 20.)	17.30	9.30	17.00	9.30
Debrecen (Pásti u. 4.)	15.50	8.00	15.50	8.00
Nyíregyháza (Mártírok tere 6.)	15.50	8.00	15.50	8.00
Miskolc (Kazinczy u. 7.)	17.00	8.00	17.30	8.00
Pécs (Füredi u. 1.)	17.30	8.30	17.40	8.30
Kiskunhalas (Petőfi u. 1.)	17.00		17.40	
Szombathely	17.00		17.00	
Kaposszék (Berzsenyi u. 14.)	17.00		17.00	
Nagykanizsa (Fő u. 6.)	17.00		17.00	

NAPTÁR

November 16. csütörtök

Chesván 27.

Jom kippur kátán

November 17. péntek

Chesván 28.

Gyertyagyújtás: 3.47

November 18. szombat

Chesván 29.

Szombat kimenetele: 4.55

Újholdhirdetés

November 19. vasárnap

Kiszlív 1.

Újhold

November 24. péntek

Kiszlív 6.

Gyertyagyújtás: 3.41

November 25. szombat

Kiszlív 7.

Szombat kimenetele: 4.49

Zsidó áldozatokra emlékeztetnek a bécsi metróban

Újabb köztéri műalkotással gyarapodott a bécsi metró. Az U2-es járat Schottenring megállójánál avattak fel egy installációt, mely 800 zsidó áldozat elhurcolására emlékeztet.

Több száz nőnek, férfinak és gyerekeknek állít emléket a bécsi közterületi installáció, amelyet a közelmúltban helyeztek ki az U2-es metró Schottenring megállójának Herminengasse kijáratához. *Michaela Melián* alkotása azoknak az áldozatoknak a történetét meséli el, akiket 1938 és 1945 között közvetlenül a Herminengasse lakóházaiból hurcoltak el valamelyik koncentrációs táborba.

Az installáció a metrószínektől vezet azokhoz a liftekhez, amelyekből a Herminengasséhoz juthat el az utazóközönség. A műalkotás érzékenyen és mai nyelvre lefordítva próbálja bemutatni a holokauszt áldozatainak sorsát. Bécsben már régóta nem muszáj múzeumba mennie annak, aki a művészeteket szeretné élvezni. A Wiener Linien 1991 óta összesen 100 metrómegállóban helyezett ki kortárs installációkat, hogy egy kis művészetet csempésszen az utazóközönség hétköznapjaiba.

Travelo

Fotó: KÖR/Iris Ranzienger

MAGÁNNYOMOZÁS FELSŐFOKON!

KOBA

DETEKTÍVIRODA:

06-70-647-7766,

www.kobadetektiv.hu

Debrecen volt a díszvendég Tel-Avivban

Immár harmadszor rendezték meg a Magyar Gasztronómiai és Kulturális Napokat Tel-Avivban. Az eseményt Nagy Andor, Magyarország izraeli nagykövete, Ron Huldai, Tel-Aviv polgármestere, valamint Papp László, Debrecen polgármestere közösen nyitotta meg.

Papp László polgármester beszédében hangsúlyozta: a Debrecen és Tel-Aviv között 2017 márciusának végén indult menetrend szerinti repülőgépjárat a vártnál is sikesebben működik. Számítalan izraeli turista érkezik a városba és az északkelet-magyarországi régióba, elsősorban vallásturisztikai, kulturális és egészségturisztikai céllal. Ezért is fontos városa részvétele ezen a rendezvényen.

A polgármester kiemelte, Debrecen turizmusa az utóbbi egy évben tíz százalékkal fölötti növekedést mutat, ami szoros összefüggésben áll a repülőtérről közlekedő járatok fejlesztésével.

A Magyar Gasztronómiai és Kulturális Napokon a kulináris sokszínűséget számos magyar stand, főző- és borbemutatók adták, a hangulatról pedig a Debreceni Hajdú Táncegyüttes és a Sabbathsong Klezmer Band fellépései gondoskodtak. A polgármester még az egykor a LOKI-ban játszó Korhut Mihállyal is találkozott, aki jelenleg az izraeli Hapoel Beér-Seva csapatát erősíti.

Az esemény ideje alatt a standoknál, az ételpultoknál és az éttermekben a látogatók hagyományos magyar ételeket: pörköltet, palacsintát, lángost, kürtőskalácsot, dobostortát, egyéb süteményeket, péksüteményeket, kézi készítésű csokoládékat, csípős szalámis szendvicseket, valamint magyar élelmiszer-alapanyagokat és más magyar termékeket vásárolhattak.

A kiállításon a VisitDebrecen turisztikai standnál óriási volt az érdeklődés, miután egy különleges

Sabbath Song

VR (virtuális valóság) szemüveg segítségével bárki azonnal Debrecenben érezhette magát. Abban a pillanatban, ahogy a szemüveget az érdeklődők a fejükre helyezték, szinte kiszakadván a valóságos környezetből, egy virtuális sétát tehettek a Békás-tó környékén.

Az izraeli látogatás keretében Papp László polgármester és a kíséretében lévő Széles Diána alpolgármester felkeresték Debrecen izraeli testvérvárosát, Rison Leciont, ahol találkoztak Dov Zur városvezetővel.

Dehir.hu/Új Élet

Gefilte fish

A gefilte fish talán az egyik legismertebb zsidó étel. Sábesszi vacsorák elmaradhatatlan kelléke, mely egyes ünnepnapokon is feltűnik az asztalon. Az étel neve azt jelenti magyarul: töltött hal.

Íme néhány tény erről a különleges ételről:

- Eredetileg askenázi háztartásokban talált étel
- A mai Lengyelországban „zsidó jellegű hal” a neve, és karácsony este (is) fogyasztják
- Hagyományosan pontyot, csukát használtak hozzá, manapság már lazacból is készítenek gefilte fisht, de vannak halat nem tartalmazó, vegetáriánus változatok is
- A töltött hal gazdaságos, kiadós étel, így még a jó pár száz évvel ezelőtti élő kelet-közép-európai szegény családok sábesszi asztalára is kerülhetett hal (amit szokás szombaton fogyasztani)
- Édes és sós verziója is létezik. A készítés módja utalhat arra, hogy ki honnan származott, például a litvis zsidók hagyományosan borsal ízesítették az ételt, míg a galíciaiak cukorral
- Egy magyarázat szerint azért készítették az első gefilte fisht, hogy ne szegjék meg a „kiválasztás/eltávolítás” szombatitilalmát, melyet a halszállka eltávolítása jelent(het).

Zsblog

...és ideje van a nevetésnek

Ali bácsi, most megmértem a vérnyomásomat.

– De hát a múlt héten mérte, doktor úr!

– És akkor mennyi volt?

– Ezer forint, de most nincs pénzem!

– Doktor úr, azt hiszem, új szemüvegére lenne szükségem.

– Az biztos, mert ez egy hentesüzlet!

Sábesszi sasszézás ÖNINTERJÚ

- Furcsa dolgot mesélnek rabbi úrról!
- Ne kíméljen!
- Látták, amikor sábesszorkor lecsavarta egy ásványvizet palack kupakját!
- Hát még?
- Jeruzsálemben, ahol ugye szabad vinni sábesszorkor, kinyitotta az esernyőjét!
- Hát még?
- Egyelőre több nincs...
- Tudom, vétkéztem! Azzal, hogy lecsavartam egy kupakot, megszegtem a sábesszt, mert új edényt hoztam létre. Kinyitottam az esernyőt, ezzel megszegtem a sábesszt, mert új tetőt hoztam létre, igaz, falak nélkül, de mégis tetőt. Amikor megkérdeztem a „forrásoktól”, hogy kalapot felvéve nem tetőt „épittek-e”, nem kaptam választ...
- Nem fél, rabbi úr?
- De igen! Mert azt látom, hogy ahányszor egy neológ vallási vezető a hagyomány tisztelvényének fontosságáról szól, a másik oldal elszasszék, és szó szerint mindenáron „vallásosabb” lesz... Nehogy má’ a neológok...
- De mitől fél?
- Attól, hogy Magyarországon ez a gyakorlat jórészt ismeretlen volt eddig, és ne adj’ Isten, a sábesszt blaszfémizálja. Véleményem szerint a sábesszi „tetőkészítés”, a kupak „edénynek” nevezése ezt eredményezi.
- Ha ezentúl gut sábesszt kívánnak, ezekre fognak gondolni?
- Nagyon remélem, nem!

Kardos Péter

SPÁNN GÁBOR

Adomány

Egy vallásos zsidó ember számára ha anyagi lehetőségei megengedik, természetes, hogy segíti a rászorultakat. Az adományozás, a szegényebb hittestvérek pénzzel vagy materiális javakkal való megsegítése egyike a 613 micvének. Nálunk, Magyarországon, az élet évek óta úgy hozta, hogy az adakozás néha nem is annyira önkéntes, és természetesen ökümenikus. Hogy érthetőbb legyen: nem lehet úgy végigmenni autóval vagy gyalog pesti utcán, hogy az embert ne gátolja közlekedésében a koldusaffia. Tudniillik Budapesten – az én tapasztalataim a fővárosra korlátozódnak – a koldulás hivatással, szakmává lényegült. Hogy ebben mennyi az általános elszegényedés és mennyi az emberi jóérzésre épülő szervezett bűnözői tevékenység, derítsék ki a szociológusok. Én csupán nyugtázom, hogy míg délelőtt a Thököly úti piros lámpánál ácsorogva egy magyarul törve beszélő fiatalasszony kezében egy fekete csecsemővel lép az ablakhoz, és közli velem, hogy vagy adok neki pár száz forintot, vagy együtt hal meg a kisdéddel, addig ugyanaznap délutánján azonos babával, de egy másik nő rimánkodik.

Az már csak hab a tortán, hogy pártunk és államunk mindent megtesz, hogy a koldulás hozzájáruljon az életszínvonal emeléséhez. Polgártársaink, akiknek némely rokona kórházi ápolásra szorul, ma már természetesen vesznek, hogy végpapírtól kezdve az élelmiszeren keresztül a napi gyógyszerekig mindent be kell hordani a gyógyintézménybe. Legjobb úton haladunk afelé, amikor eljön az idő, hogy tajkdrágyára csupán az üres ágyat kapjuk, a kezelőorvost már ölben vihetjük be, ha jót akarunk szerettünknek.

Ami viszont a minap velem történt, még az átlagos „koldusélményektől” is elüt. Az egyik általam preferált hipermarket előtt épp a bevásárlókocsi 100 forintosát dugtam be, amikor odalépett hozzám egy úr, és azt mondta, hogy csak 2-300 forintot adjak, hogy vehessen egy kis tejet meg péksüteményt. Több apróm nem lévén, azt ígértem neki, hogy ha bevásároltam, majd váltok, sőt a bevásárlókocsit is ő teheti vissza, és ezáltal is nyer 100 forintot. Nem erőszakoskodott, megköszönte, és annyit mondott: itt fogom megvárni.

Én bevásároltam, gondosan aprót kérve a pénztárostól, és miután bepakoltam a kocsim csomagtartójába, kerestem az emberemet. A kocsi körül közelében megláttam, és odavittém az üres bevásárlókocsit, valamint plusz pár száz forintot apróban. Megdöbbenésemre a szakadt zakójú, felemás papucsos úriember miközben nyújtottam felé adományomat, egyik kezével csendese intett, mert a másikban a jelenleg legdrágábbnak tartott, almával díszített modern okostelefont tartotta füléhez, és valakivel élénken vitázott. Pár percig vártam, majd visszatettem a bevásárlókocsit, beültem a sajátomba, és csalódottan elhajtottam. Elvégre aki ilyen telefonkészüléket engedhet meg magának és emellett koldul, az szakítson időt arra, hogy átvegye együttérzésem manifesztumát.

Erről eszembe jutott az 1970-es évek egyik Szovjetunióból importált humoros története.

Az akkori és ottani szocializmusban működött Krasznodon Nagycirkusz néven egy vándortársulat.

Azt nem kell hangsúlyoznom, hogy a Krasznodon Nagycirkusz artistái nem azokból kerültek ki, akik az egyébként világhírű szovjet cirkuszművészetet pl. Monte Carlóban, a fesztiválon képviselték. Kívénhdtt zsonglőrök, akik 3 labdából 2-t leejtettek, szakadt neccharisnyás kötéláncosnő, aki szódásüveg alja vastagságú szemüvegen keresztül leste, hogy a drótra lépjen stb.

Már plakátjukon is virított, hogy fő attrakciójuk: Pavel Matvajevics Kohn világhírű légtornászcsoportja.

A műsor utolsó száma volt a beharangozott szenzáció. Megjelent a porondon egy pocakos, kövér, öreg zsidó szakadt szmokingban, mellette szintén vágósúlyban lévő felesége és 4 gyermeke. Kohn a telt ház közönységhez fordult:

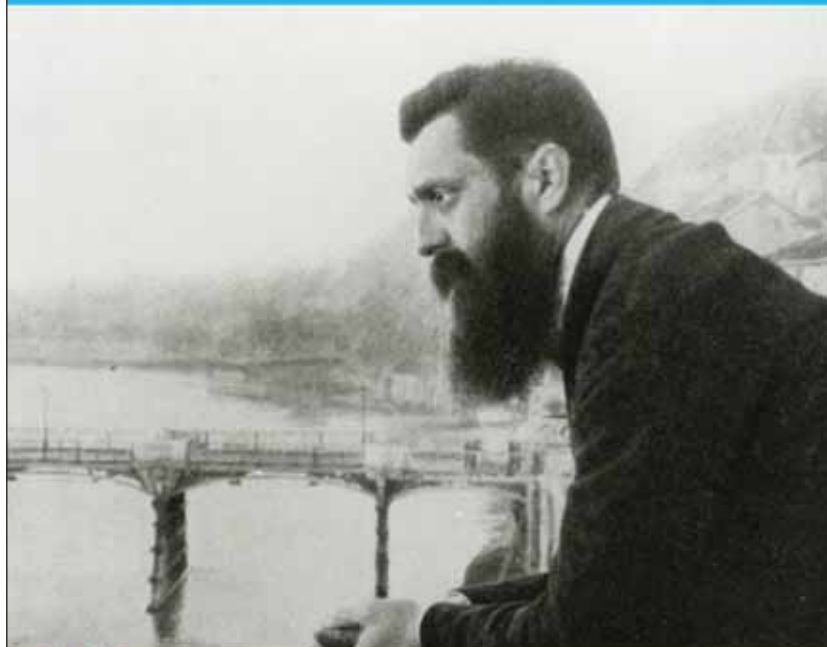
Eltársnők, elvtársak! Én vagyok a légtornászcsoport tartóembere. Kérdezem önöket, ha én most fölmegek a 18 méterre lévő kupolába és a lábfejemem lógva próbálom elkapni az asszonyt meg a 4 gyereket, mi fog történni? Valószínű, hogy leesek, és Masenka itt marad a 4 apróval, nem lesz műsorunk, és ők éhen halnak. Elvárják ezt tőlem??? A több száz ember kórusban üvöltötte: NYET, NYET!

Ugyanez történik az asszonnyal, ha ő megy fel elsőnek ugrani. Kívánják ezt? Nyet! Nyet! Nyet!

Ez elismétlődik a 4 gyerek esetében is, majd a Szovjetunió népművésze ennyit mond: Hölgyeim és uraim! Ljugyi dobriuje, szpasziba (jó emberek, köszönöm)!

Kérem, hogy most menjenek szépen haza, és képzeljék el a számunkat! A közönség sírva föláll, és családottság nélkül indul a kijárat felé. Kohn ekkor visszaveszi a mikrofont, és még ennyit mond: Még valami! Amennyiben jól szórakoztatok, kérem, mondják el elvtársaiknak, hogy vasárnap 2 előadást is tartunk!

Herzl Tivadar örökül hagyta nekünk....

Biztosítani akarjuk a zsidó nép és Izrael Állam létének folytonosságát.

Az Ön öröksége is hozzájárulhat e célhoz.

Keren Hayesod - United Israel Appeal,
a szervezet, amely Izrael részére gyűjt adományt.

Tőlünk megtudhatja hogyan
E-mail: legacy@kh-ua.org.il
Telefax: +972-4-6263636
Mobil: +36-30-7154136

